

4

Evaluatie van de resultaten en het beoordelingsproces – beleidsperiode 2026-2030 22.06.2026

////////////////////////////////////

COLOFON

Het **Evaluatierapport beoordelingsronde 2025 van sociaal-culturele volwassenenorganisaties** is een uitgave van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

AUTEUR/ONDERZOEKER

Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Bart Temmerman
Simon Bolivarlaan 17
1000 Brussel

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2026/3241/287

INHOUD

1	De resultaten in cijfers voor organisaties met een landelijke werking.....	5
1.1	Globale resultaten	5
1.1.1	Scoreverdelingen beoordelingscriteria	6
1.1.2	Rangschikking van de organisaties aan de hand van het eindresultaat en de scores	9
1.2	Analyse subsidievoorwaarden	13
1.2.1	De subsidievoorwaarden	13
1.3	Analyse specifieke beoordelingscriteria	15
1.3.1	Sociaal-culturele rollen	15
1.3.2	Sociaal-culturele participatie van iedereen	18
1.3.3	Doelstellingenkader	20
1.3.4	Concretisering en onderbouwing van het financieel meerjarenbeleid	22
1.4	Analyse van de negatieve adviezen	24
1.4.1	Kandidaat-instromers met een negatief advies	24
1.4.2	Reeds erkende organisaties die na remediëring een advies tot stopzetting kregen	26
1.4.3	Reeds erkende organisaties met een negatief advies	27
1.5	Analyse van de eindresultaten in verhouding tot de subsidiemassa en organisatiegrootte	29
1.6	Analyse van de nieuwe aanvragers	32
1.7	Analyse van de resultaten in relatie tot de gekozen functies	34
1.7.1	Functiekeuze	35
1.7.2	Functiemix	37
2	Het beoordelingsproces voor de organisaties met een landelijke werking.....	39
2.1	Inhoudelijke afstemming	39
2.1.1	De voorbereiding op de beoordelingsprocedure	39
2.1.2	De samenstelling van de commissies	42
2.1.3	De commissievergaderingen	43
2.1.4	Voorzitters en afstemmingsvergaderingen	44
2.1.5	De interne experts	45
2.1.6	Gelijkwaardig beoordelen	46
2.2	Het beoordelingsproces	48
2.2.1	De subsidieaanvragen	49
2.2.2	Het beoordelingskader	52
2.2.3	De gesprekken met de nieuwe aanvragers	54
2.2.4	Voorlopige adviezen	56
2.2.5	De repliefase en het definitieve advies	57
2.2.6	Bepaling van de subsidiebedragen	61
2.2.7	De tijdsinvestering en vergoeding	63
2.2.8	De cyclus van evaluatie, remediëring en beoordeling	65
2.2.9	Beslissing	66
3	De resultaten in cijfers voor organisaties met een regionale werking	69
3.1	Globale resultaten	69
3.1.1	Scoreverdelingen beoordelingscriteria	70

////////////////////////////////////

1.1 GLOBALE RESULTATEN

Als we de kandidaat-instromers buiten beschouwing laten en alleen kijken naar de reeds erkende organisaties, kreeg 14% een negatief advies. Een groot deel (bijna de helft) van de negatieve adviezen slaat dus op de aanvragen van kandidaat-instromers en op de aanvragen van organisaties die een negatief remediëringstraject aflegden met advies tot stopzetting van de subsidies.

Figuur 1: Adviezen bij de beoordelingen in 2025 en 2020

The chart displays the distribution of advice types (POS, PMA, NEG) across four assessment categories. The y-axis represents the percentage from 0% to 100%. The x-axis lists the categories: '2025: beoordeling globaal (n=145)', '2025: beoordeling, excl. Negatieve remediëringen (n=135)', '2025: beoordeling reeds erkende organisaties (n=103)', and '2020: beoordeling globaal (n=139)'. The legend indicates POS is green, PMA is yellow, and NEG is red.

Beoordeling	POS (%)	PMA (%)	NEG (%)
2025: beoordeling globaal (n=145)	31%	38%	31%
2025: beoordeling, excl. Negatieve remediëringen (n=135)	33%	41%	26%
2025: beoordeling reeds erkende organisaties (n=103)	37%	50%	14%
2020: beoordeling globaal (n=139)	39%	35%	27%

1.1.1 Scoreverdelingen beoordelingscriteria

Het beoordelingskader bestaat uit 8 inhoudelijke en 3 zakelijke beoordelingscriteria:

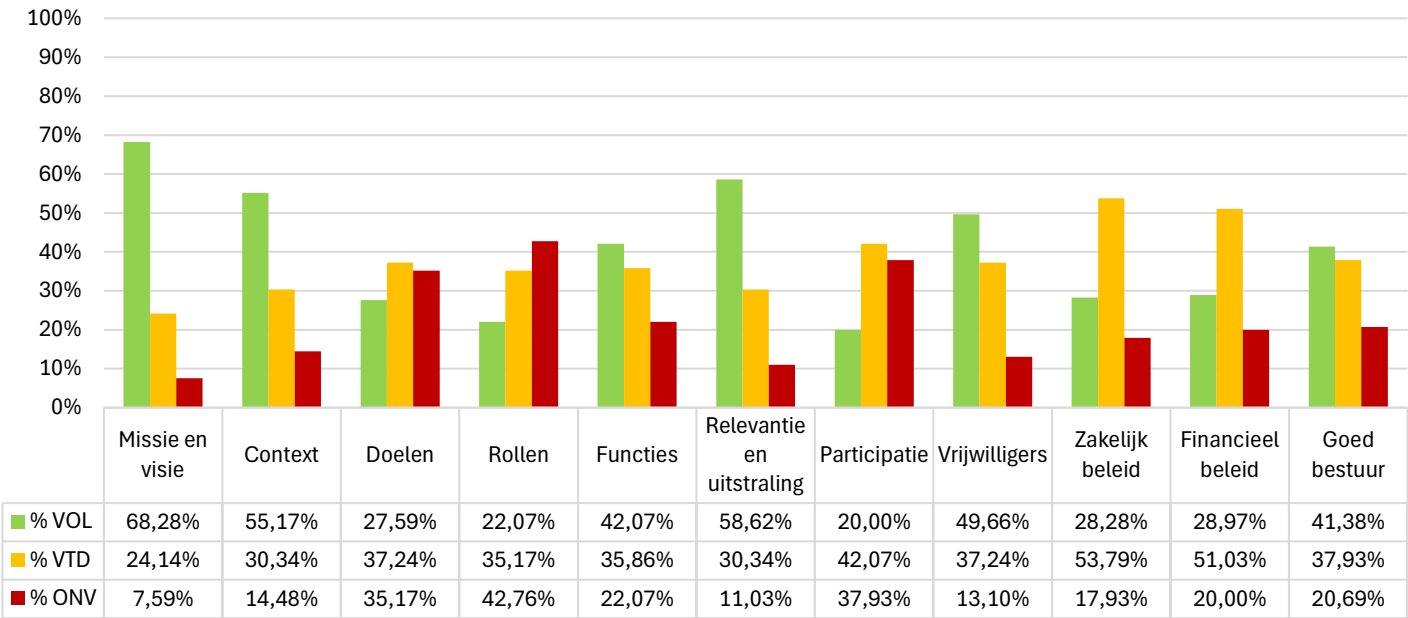
- 1° de uitwerking van de missie en visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie en de inpasbaarheid ervan binnen de doelen van het decreet;
- 2° de verhouding van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de actuele maatschappelijke context die ze zelf omschreven heeft;
- 3° de strategische en operationele doelstellingen van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie;
- 4° de bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de realisatie van de drie sociaal-culturele rollen;
- 5° de verduidelijking van de keuze voor minstens twee sociaal-culturele functies en de uitwerking daarvan;**
- 6° de relevantie en uitstraling van de werking voor het Nederlandse taalgebied of voor het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;**
- 7° de bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie om sociaal-culturele participatie van iedereen te realiseren;
- 8° het betrekken en ondersteunen van vrijwilligers en hun plaats in de organisatie;

Zakelijke beoordelingscriteria:

- 9° het zakelijke beleid van de organisatie om het inhoudelijke beleid te ondersteunen;
- 10° de concretisering en onderbouwing van het inhoudelijke beleidsplan in een realistisch financieel meerjarenplan;**
- 11° de toepassing van principes van goed bestuur.

Beoordelingscriteria in het vet aangeduid, zijn ‘elementaire’ criteria. Ze zijn **essentieel** om als sociaal-culturele volwassenenorganisatie gesubsidieerd te worden. Een onvoldoende voor 1 van die beoordelingscriteria leidt automatisch tot een negatief advies. De onderstaande tabel geeft de procentuele verdeling aan van de scores (voldoet, voldoet ten dele of onvoldoende) per beoordelingscriterium voor alle 145 aanvragers.

Figuur 2: Verdeling scores per beoordelingscriterium (n=145)

De organisaties haalden het vaakst een voldoende voor:

- de uitwerking van de missie en visie en de inpasbaarheid daarvan binnen het decreet (68,28%);
- de relevantie en uitstraling van hun werking binnen het Nederlandse taalgebied beoordelingscriteria (58,62%);
- de verhouding tot de actuele maatschappelijke context (55,17%);
- het vrijwilligersbeleid (49,66%).

Ook wanneer we de scores ‘voldoet ten dele’ en ‘voldoet’ samennemen, blijven dit de 4 beoordelingscriteria waarop het beste wordt gescoord.

De organisaties haalden het vaakst een onvoldoende voor:

Als we de 32 kandidaat-instromers en de 10 organisaties die negatief remedieerden buiten beschouwing laten en enkel kijken naar de resultaten van de erkende organisaties, krijgen we volgend resultaat:

- de verhouding tot de maatschappelijke contextanalyse (61%);
- het betrekken en ondersteunen van vrijwilligers en hun plaats in de organisatie (56%).

De erkende organisaties haalden in 2025 het vaakst onvoldoende op:

- de sociaal-culturele rollen (35%);
- de bijdrage aan sociaal-culturele participatie van iedereen (31%);
- het doelstellingenkader (24%).

Ook bij de beoordelingsronde 2020 waren dat de inhoudelijke criteria waar het vaakst onvoldoende werd op gescoord:

- de sociaal-culturele rollen (27 %);
- sociaal-culturele participatie van iedereen, een criterium dat bij de decreetswijziging van 2023 anders werd geformuleerd maar inhoudelijk dezelfde focus houdt (30%);
- het doelstellingenkader (16%).

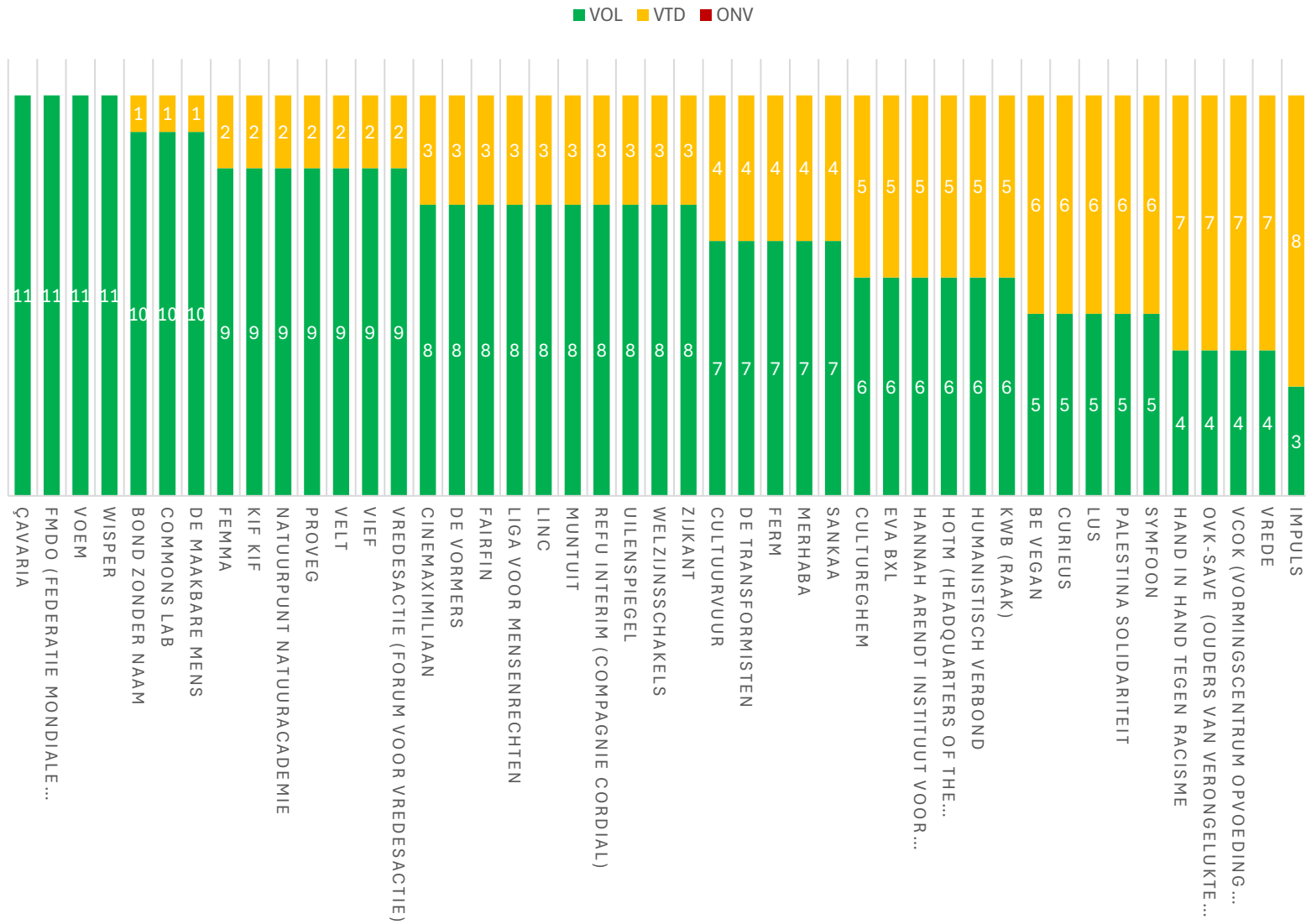
De resultaten voor de zakelijke beoordelingscriteria vallen op. Het aandeel organisaties dat een voldoende scoort op het zakelijke (28,28%) en financiële beleid (28,97%) ligt eerder laag. Dat beeld verandert sterk wanneer we ook de score ‘voldoet ten dele’ meenemen. 82,07% van de organisaties scoort goed op het zakelijke beleid en 80% op het financiële meerjarenbeleid (een elementair beoordelingscriterium). Omdat de zakelijke criteria in de beoordelingsronde 2020 anders waren dan in de beoordelingsronde 2025, kunnen we geen een-op-een-vergelijkingen maken.

1.1.2 Rangschikking van de organisaties aan de hand van het eindresultaat en de scores

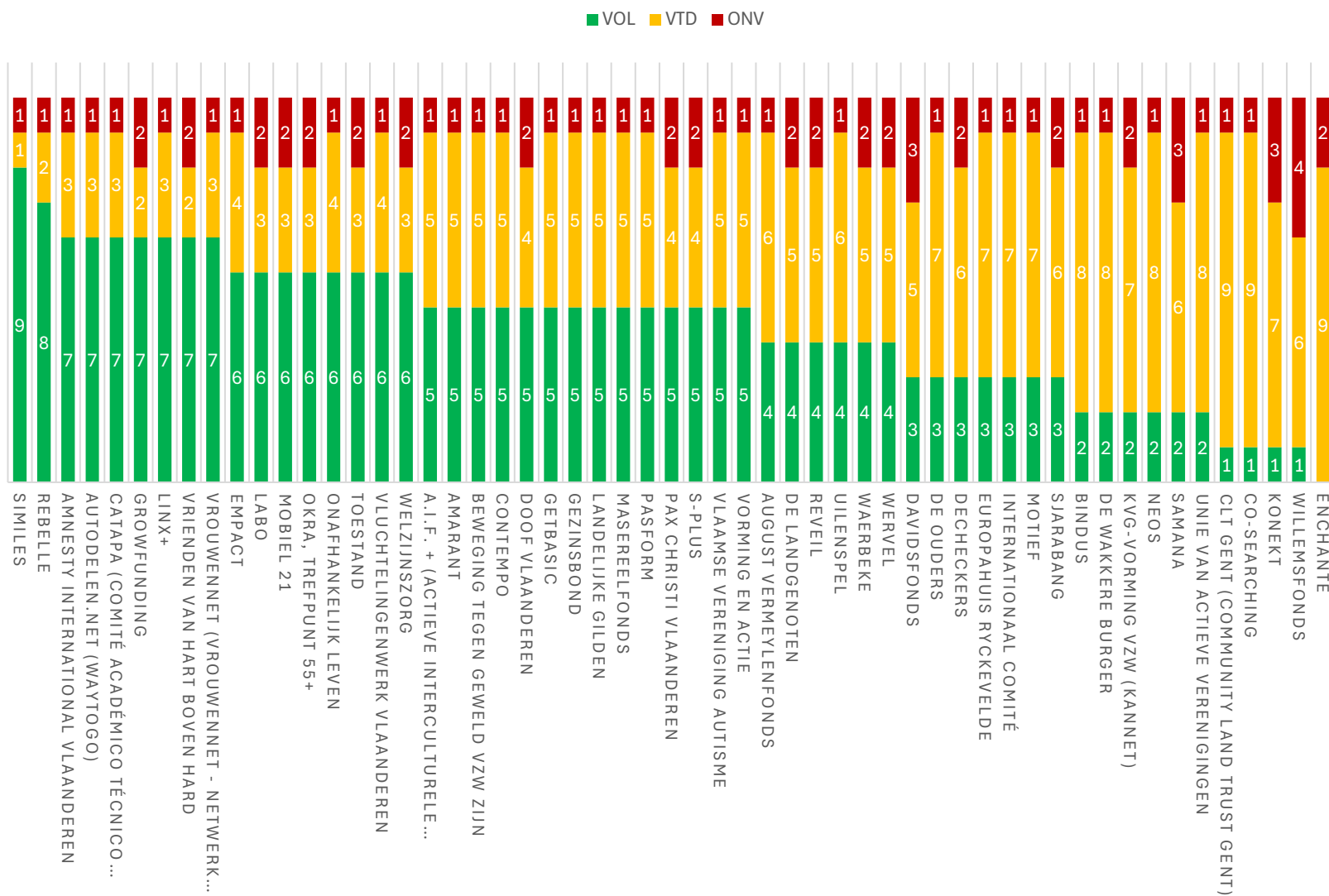
In onderstaande figuren zijn alle 145 organisaties opgenomen die een subsidieaanvraag indienden. In figuur 4 zien we alle organisaties met een positief advies. Die organisaties scoorden op alle 11 beoordelingscriteria 'voldoet' of 'voldoet ten dele'. Figuur 5 geeft een overzicht van de 55 organisaties met een positief advies met aanbevelingen. Die organisaties scoorden 1 tot 4 keer onvoldoende op de verschillende beoordelingscriteria. Figuur 6 toont de 45 organisaties met een negatief advies. Zodra een organisatie onvoldoende scoort op beoordelingscriterium 5 (functies), 6 (relevantie en uitstraling) of 10 (financieel meerjarenbeleid) resulteert dat in een negatief advies. Ook (minstens) 4 onvoldoendes op de andere beoordelingscriteria, resulteren in een negatief advies.

////////////////////////////////////

Figuur 4: Verdeling scores bij organisaties met een positief advies

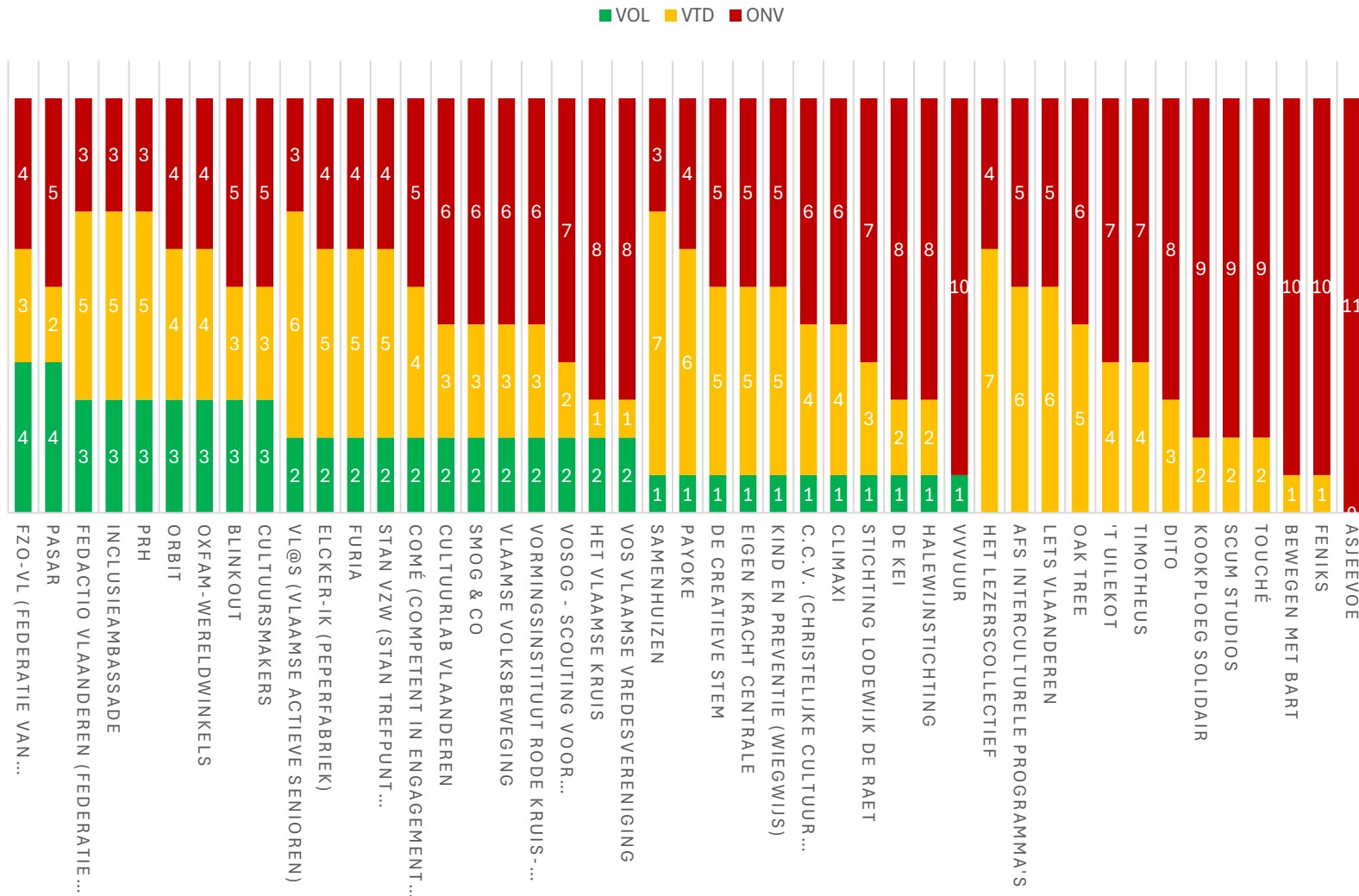

Figuur 5: Scoreverdeling bij organisaties met een positief advies met aanbevelingen

////////////////////////////////////

Figuur 6: scoreverdeling bij organisaties met een negatief advies

1.2 ANALYSE SUBSIDIEVOORWAARDEN

1.2.1 De subsidievoorwaarden

Er zijn 3 subsidievoorwaarden (cf. decreet 2023, art. 13) om een werkingssubsidie te kunnen krijgen:

- 1° de sociaal-culturele werking van de organisatie speelt zich hoofdzakelijk af binnen de vrije tijd van volwassenen. Het gedeelte van de gesubsidieerde werking dat zich eventueel uitzonderlijk buiten de vrije tijd afspeelt, verantwoordt de organisatie vanuit haar missie en visie;*
- 2° de organisatie toont een bovenlokale sociaal-culturele werking aan van minstens twee jaar onmiddellijk voorafgaand aan de aanvraag;*
- 3° de organisatie neemt een brugfunctie op in de samenleving.*

Het departement maakte een sjabloon waarin de aanvragers de invulling van de 3 subsidievoorwaarden apart moesten beargumenteren aan de hand van kerngegevens en cijfers en elementen uit het beleidsplan.

Als een aanvrager niet voldoet aan een van de subsidievoorwaarden, adviseert de beoordelingscommissie om geen subsidie toe te kennen aan de aanvrager.

Alle reeds erkende organisaties voldeden aan alle 3 de subsidievoorwaarden. 1 kandidaat-instromer voldeed niet aan de subsidievoorwaarde rond vrije tijd. 8 kandidaat-instromers konden geen werking van minstens twee jaar voorafgaand aan de aanvraag aantonen. Alle kandidaat-instromers voldeden aan de subsidievoorwaarde voor de brugfunctie.

1.2.1.1 Vrije tijd

Die subsidievoorwaarde was onder het decreet van 2017 nog een van de inhoudelijke beoordelingselementen.¹

Hoewel de vraagstelling grotendeels dezelfde is, geldt de huidige binaire manier van beoordelen (ja/nee) als uitsluitende voorwaarde. De procedure onder het decreet van 2017 liet meer ruimte voor nuance. De beoordeling volgde dezelfde logica als de andere beoordelingselementen en –criteria: bij ‘voldoet ten dele’ konden gepaste waarschuwingen gegeven worden. Dat kon wanneer een organisatie keuzes maakte die de werking in de vrije tijd in het gedrang brachten, of wanneer ze te weinig kerngegevens of cijfers kon voorleggen om die werking aan te tonen. Dat is in de huidige beoordelingslogica niet meer mogelijk.

¹ Decreet 2017, art. 10:

7° een gesubsidieerde werking die zich grotendeels afspeelt binnen de vrije tijd;

En

Uitvoeringsbesluit 2017, art. 23:

7° een gesubsidieerde werking die zich grotendeels afspeelt binnen de vrije tijd:

a) de organisatie toont aan dat de werking waarvoor ze een subsidie aanvraagt, zich aantoonbaar en hoofdzakelijk afspeelt binnen de vrije tijd van volwassenen;

b) het gedeelte van de werking dat zich in voorkomend geval uitzonderlijk buiten de vrije tijd afspeelt, omschrijft en verantwoordt de organisatie vanuit haar missie en visie;

1.2.1.3 Brugfunctie

Elke ontvankelijke aanvrager voldeed aan deze subsidievoorwaarde.

Het opnemen van een brugfunctie in de samenleving is een nieuwe subsidievoorwaarde in het decreet van 10 maart 2023. De memorie van toelichting bij dat decreet benadrukt het belang van verbinding: *Verbinding als connectie tussen groepen en gemeenschappen realiseert zich door bruggen te slaan tussen groepen en gemeenschappen over verschillen in persoonskenmerken, achtergronden, interesses of ambities heen.* (p. 41)

Elke organisatie toonde aan dat ze met haar werking een brugfunctie in de samenleving opneemt. Ze selecteerde daarvoor twee elementen uit haar beleidsplan en lichtte die toe met relevante passages.

We stelden vast dat de subsidievoorwaarde rond de brugfunctie in wezen al vervat zit in de beoordelingscriteria, in het bijzonder de sociaal-culturele rollen (verbinding), de functies (cultuurfunctie, gemeenschapsvormende functie) en participatie. Daarin wordt de maatschappelijke oriëntatie van de sociaal-culturele organisaties tot in detail beoordeeld.

Het apart aantonen en beoordelen van de brugfunctie als uitsluitende subsidievoorwaarde zorgde daarom voor verwarring bij zowel de organisaties als de commissieleden, net omwille van de sterke samenhang met andere beoordelingscriteria.

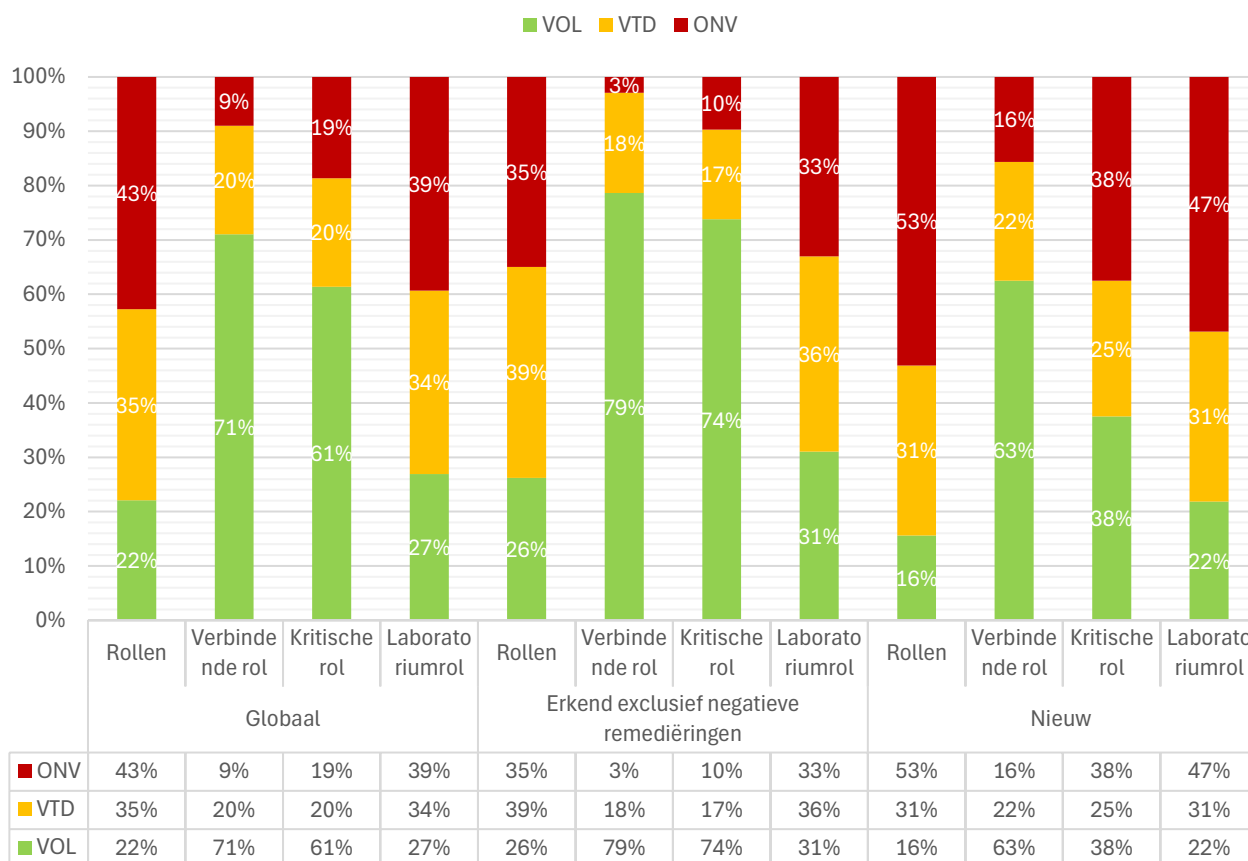
1.3 ANALYSE SPECIFIEKE BEOORDELINGSCRITERIA

1.3.1 Sociaal-culturele rollen

Beoordelingscriterium 4: de bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de realisatie van de drie sociaal-culturele rollen:

- a) de organisatie expliciteert haar visie op de verbindende rol en de wijze waarop ze via haar werking die rol zal waarmaken;**
- b) de organisatie expliciteert haar visie op de kritische rol en de wijze waarop ze via haar werking die rol zal waarmaken;**
- c) de organisatie expliciteert haar visie op de laboratoriumrol en de wijze waarop ze via haar werking die rol zal waarmaken.**

Figuur 7: Scoreverdeling op het beoordelingscriterium m.b.t. sociaal-culturele rollen

Het vierde beoordelingscriterium, ‘de bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de realisatie van de drie sociaal-culturele rollen’ leidde bij erkende organisaties (exclusief de organisaties met een negatief remediëringadvies) tot een vrij gelijke scoreverdeling: 26% van de organisaties scoorde ‘voldoende’, 39% ‘voldoet ten dele’ en 35% ‘onvoldoende’.

De bijdrage aan de **verbindende rol** scoorde het meest positief: 79% ‘voldoende’, 18% ‘voldoet ten dele’ en slechts 3% ‘onvoldoende’.

Daarna volgt de **kritische rol**: 74% van de organisaties scoorde ‘voldoende’, 17% ‘voldoet ten dele’ en 10% ‘onvoldoende’. Organisaties die ‘onvoldoende’ scoren op de kritische rol, scoren ook slecht op de laboratoriumrol.

De bijdrage aan de **laboratoriumrol** scoort het minst goed: 31% van de organisaties scoorde ‘voldoende’, 36% ‘voldoet ten dele’ en 33% ‘onvoldoende’.

Mogelijke hypothesen zijn:

- Het decreet vraagt dat organisaties bijdragen aan de drie rollen. We zien dat een onvoldoende op 1 van de 3 rollen meestal leidt tot een onvoldoende op het globale beoordelingscriterium. Slechts in 3 gevallen maakte een beoordelingscommissie gebruik van de onderhandelingsruimte om, ondanks een onvoldoende op de laboratoriumrol maar wel een voldoende op de 2 andere rollen, toch tot een voldoet ten dele te komen voor het globale criterium.

Rollen	2020	2025
VOLDOET	39%	26%
VOLDOET TEN DELE	34%	39%
ONVOLDOENDE	27%	35%

Er is ook continuïteit in de scores. In 2023 bleek dat de laboratoriumrol de sociaal-culturele rol is waarover het meeste onduidelijkheid bestaat. Voor de verbindende en de kritische rol stelden we toen een begripsverwarring vast: enerzijds tussen de kritische rol en de maatschappelijke bewegingsfunctie, en anderzijds tussen de verbindende rol en de gemeenschapsvormende functie. Die vaststelling komt terug in

pagina 17 van 84

deze beoordelingsronde. Opnieuw is een diepere kwalitatieve analyse van de beoordelingsadviezen nodig om een helder zicht te krijgen op de pijnpunten.

1.3.2 Sociaal-culturele participatie van iedereen

Beoordelingscriterium 7: De bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie om sociaal-culturele participatie van iedereen te realiseren:

- **7A De organisatie expliciteert en onderbouwt de keuzes in haar werking voor individuen, doel- of kansengroepen, gemeenschappen en actoren.**
- **7B De organisatie geeft aan hoe ze sociaal-culturele participatie van de gekozen individuen, doel- of kansengroepen en gemeenschappen wil realiseren.**

Sociaal-culturele organisaties zetten vanuit een civiel perspectief in op sociaal-culturele participatie. Dat staat in de doelstelling van het decreet en in een afzonderlijk beoordelingscriterium. In het decreet van 2017 was het beoordelingscriterium (toen nog 'beoordelingselement') anders geformuleerd:

De werking voor het brede publiek en de keuzes daarin op het vlak van gemeenschappen, doelgroepen of kansengroepen of de werking voor kansengroepen en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of het brede publiek.

- *De organisatie expliciteert haar werking voor het brede publiek en welke keuzes ze daarin maakt op het vlak van doelgroepen, gemeenschappen of kansengroepen of de organisatie expliciteert haar werking voor (een of meer) specifieke kansengroepen en welke keuzes ze daarin maakt op het vlak van doelgroepen, gemeenschappen of het brede publiek.*
- *Binnen de gemaakte keuzes expliciteert en verantwoordt de organisatie haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren om sociaal-culturele participatie van iedereen na te streven of de organisatie expliciteert en verantwoordt haar toekomstige beleid en aanpak die ze wil hanteren om sociaal-culturele participatie van die kansengroepen te realiseren.*

Het beoordelingscriterium in het decreet van 2017 ging uit van een tweedeling tussen

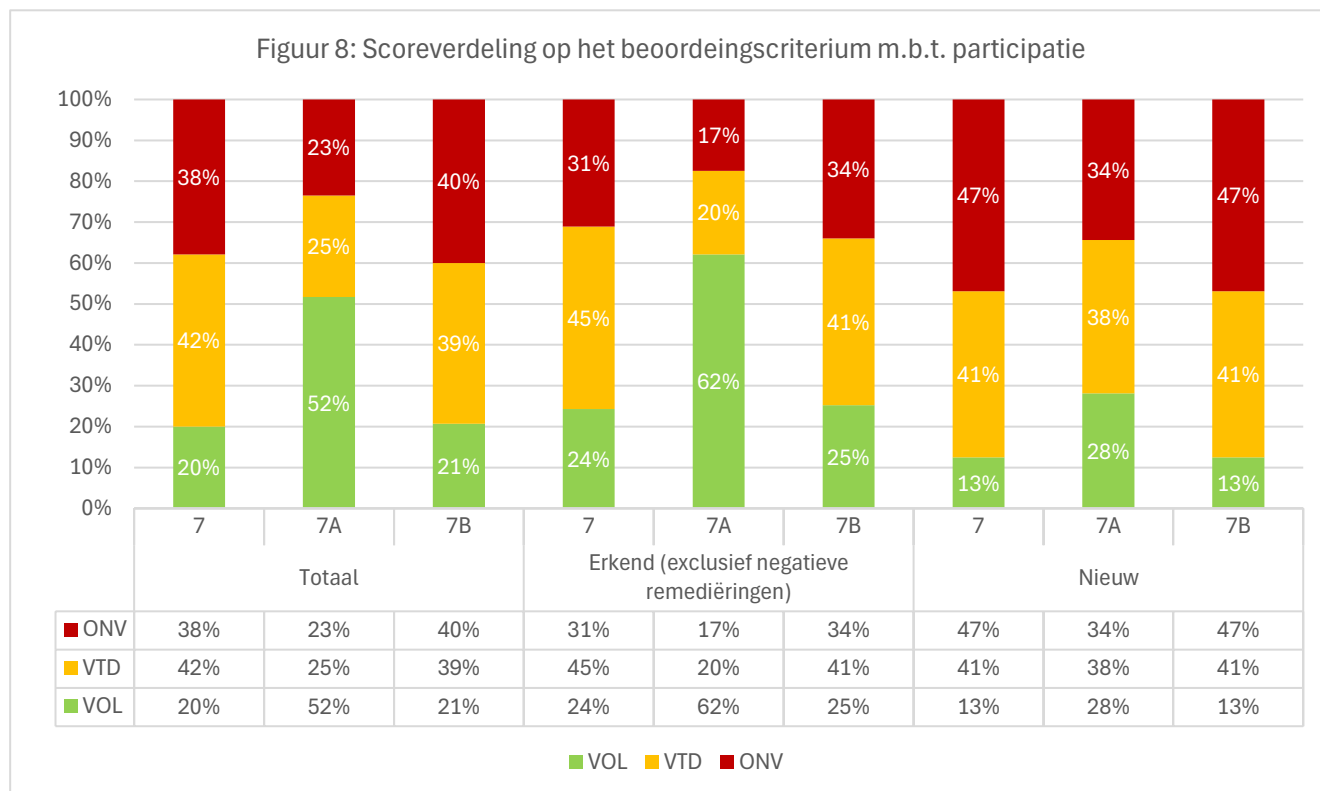
- een inclusieve aanpak (“werking voor het brede publiek en de keuzes daarin op het vlak van gemeenschappen, doelgroepen of kansengroepen”);
- een categoriale aanpak gericht op een of meerdere categorieën van kansengroepen, zoals gedefinieerd door het decreet (“de werking voor kansengroepen en de keuzes daarin voor gemeenschappen, doelgroepen of het brede publiek”).

Die tweedeling bleek te beperkend: sommige organisaties combineren beide benaderingen. De keuze voor een inclusieve of een categoriale aanpak van participatie is geen strikte tegenstelling, zoals het beoordelingscriterium suggereerde. Bovendien maakte het criterium onvoldoende duidelijk waarnaar men wil peilen, namelijk hoe de organisatie sociaal-culturele participatie bevordert (cf. doelstellingen van het decreet).

Het decreet van 2023 optimaliseerde daarom het beoordelingscriterium tot: *de bijdrage aan het realiseren van sociaal-culturele participatie van iedereen*. Dat criterium vraagt aandacht voor de demografische realiteit van

////////////////////////////////////

een diverse samenleving en de bijhorende uitdagingen. Het omvat ook het verlagen van participatiedrempels voor kansengroepen.³

Van de erkende organisaties (exclusief organisaties met een negatief remediëringsadvies, n=103) behaalt 24% 'voldoende' op dit criterium, 45% 'voldoet ten dele' en 31% scoort 'onvoldoende'. Als de we scores per subcriterium bekijken, valt op dat organisaties overwegend positief scoren op het eerste subcriterium. Dat peilt naar hoe duidelijk ze hun doelgroepkeuzes uitleggen en onderbouwen. 62% scoort 'voldoende', 20% 'voldoet ten dele', 17% 'onvoldoende'. De scores voor het tweede subcriterium liggen duidelijk lager. Dat subcriterium peilt naar de werkwijzen om tot participatie van die doelgroepen te komen. 25% scoort 'voldoende', 41% 'voldoet ten dele' en 34% scoort 'onvoldoende'.

Organisaties slagen er dus meestal in om relevante doelgroepen af te bakenen voor hun werking. Ze overtuigen minder met de werkwijze die ze willen toepassen om tot participatie van die doelgroepen te komen. Sociaal-culturele participatie en het verbreden van de werking naar andere doelgroepen blijven nog steeds een grote uitdaging. Dat geldt zeker in het licht van de expliciete doelstelling van het decreet en de resultaten van het deelnemersonderzoek sociaal-cultureel volwassenenwerk dat het HIVA/VUB in 2024 uitvoerde. Dat onderzoek toont aan dat dat het deelnemersbestand van het sociaal-cultureel volwassenenwerk geen weerspiegeling is van de demografische samenstelling van de bevolking in Vlaanderen. Hooggeschoolden zijn oververtegenwoordigd (58%, tegenover 45.4% van de bevolking), en kortgeschoolden

³ Memorie van Toelichting, p 13-14.

zijn sterk ondervertegenwoordigd (3,1% tegenover 15,8% van de bevolking). 9.6% van de deelnemers aan sociaal-culturele activiteiten heeft een migratieachtergrond, tegenover 25% van de totale bevolking. De gemiddelde leeftijd van de deelnemer is 64 jaar.

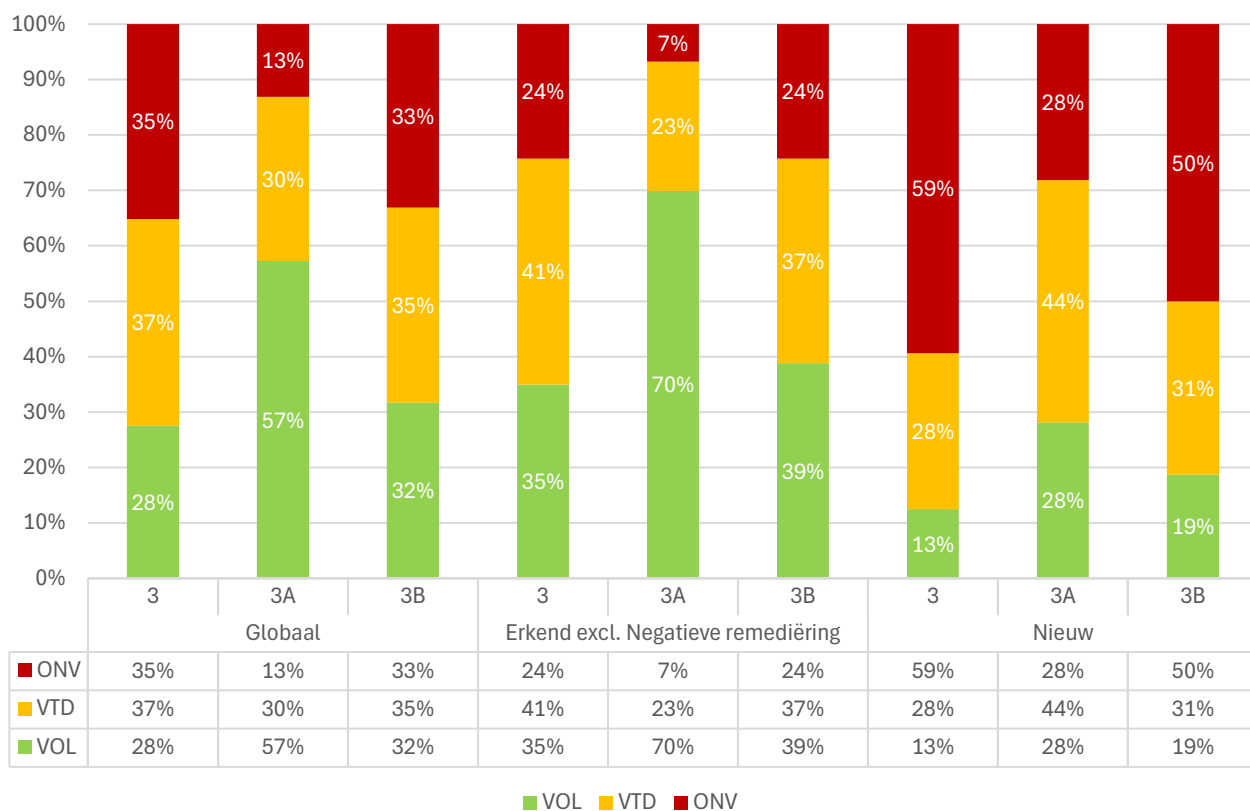
Ook in de vorige visitatieronde in 2023 was sociaal-culturele participatie het beoordelingselement met het hoogste aantal onvoldoendes. Bij de visitaties van 2018 werd dezelfde vaststelling gedaan. Op basis van de resultaten van de huidige beoordelingsronde kan worden vastgesteld dat de sector nog steeds zoekend is naar manieren om de beleidsambitie te realiseren om een zo breed mogelijke sociaal-culturele participatie te bewerkstelligen, althans op niveau van de geformuleerde beleidsambities en de beoordelingen van de beoordelingscommissies. Een een-op-een-vergelijking tussen de verschillende evaluatie- en beoordelingselementen in 2018, 2020, 2023 en 2025 is evenwel niet mogelijk, aangezien participatie in de beoordelingskaders van de decreten van 2003, 2017 en 2023 op verschillende manieren werd ingevuld.

1.3.3 Doelstellingenkader

Beoordelingscriterium 3: De strategische en operationele doelstellingen van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie:

- **3A De organisatie expliciteert de relatie tussen haar eigen doelen en de maatschappelijke uitdagingen waarop ze wil inzetten.**
- **3B De organisatie heeft een onderbouwd en samenhangend geheel van strategische en operationele doelstellingen die ze wil realiseren.**

Figuur 9: Scoreverdeling op het beoordelingscriterium m.b.t. doelstellingenkader

Voor dit criterium behaalt 35% van de erkende organisaties 'voldoende'. 41% scoort 'voldoet ten dele' en 24% scoort 'onvoldoende'. Dat resultaat is iets minder goed dan in de vorige beoordelingsronde. In 2020 behaalde 44% van de erkende organisaties 'voldoende'. 40% scoorde 'voldoet ten dele' en 16% scoorde 'onvoldoende'.

Op basis van de scores stellen we vast dat opvallend veel organisaties de relatie tussen hun eigen doelstellingen en de maatschappelijke doelstellingen waarop ze inzetten duidelijk omschrijven en onderbouwen. Op het eerste subcriterium scoort 70% 'voldoende', 23% 'voldoet ten dele' en slechts 7% scoort 'onvoldoende'.

Organisaties vinden het duidelijk moeilijker om een onderbouwd en samenhangend geheel van strategische en operationele doelstellingen te formuleren. Op het tweede subcriterium scoort 39% 'voldoende', 27% 'voldoet ten dele' en 24% scoort 'onvoldoende'.

De verdeling van de scores op het tweede subcriterium en de scores op het globale criterium komen sterk overeen. Een 'onvoldoende' op het tweede subcriterium leidt in bijna alle gevallen tot een 'onvoldoende' op het globale beoordelingscriterium.

36 organisaties kregen een perfecte score ('voldoende' op het criterium en beide subcriteria). Slechts 6 organisaties kregen een 'onvoldoende' op beide subcriteria en dus ook op het globale criterium.

In het evaluatierapport van de bezoeken in 2023 werd vastgesteld dat de kwaliteit van de voortgangsrapportage sterk varieerde. De formulering van de doelstellingenkaders was vaak onvoldoende resultaatgericht. Organisaties waren eerder terughoudend in het aanleveren van werkingsgegevens. Er was een grote variatie in de manier waarop die gegevens werden weergegeven en opgenomen in de voortgangsrapportage. Output, outcome en impact werden onregelmatig in kaart gebracht. Daardoor was het voor de organisatie en de commissie niet altijd mogelijk om een duidelijk beeld te krijgen op wanneer een (operationele) doelstelling werd bereikt. In vele gevallen was het besprekingsgesprek noodzakelijk om de lacunes in de gegevens aan te vullen om een compleet beeld te krijgen op de voortgang.

In het decreet van 2003 werden per werksoort formeel de relevante werkingsgegevens en kwantitatieve criteria vastgelegd om subsidiabel te zijn. Zo gold bijvoorbeeld een verplichte gegevensregistratie: verenigingen moesten minimaal 50 afdelingen hebben, verspreid over 3 provincies; vormingsinstellingen moesten minimaal 1000 vormingsuren realiseren, enzovoort. Met het decreet van 2017 verdwenen de werksoorten en de bijbehorende kwantitatieve criteria. Organisaties moesten voortaan onder meer kerngegevens en cijfers over hun werking verstrekken. Daarbij mogen ze zelf bepalen welke kerngegevens en cijfers relevant zijn om hun sociaal-culturele werking aan te tonen. Het evaluatierapport van de visitaties van 2023 bevestigde de eerdere vaststelling dat organisaties lijken te worstelen met die vrijheid. Tegelijk bemoeilijkt die ook de evaluatie- en beoordelingspraktijk, omdat ze een helder en vergelijkbaar beeld vertroebelt.

Ter voorbereiding van de beoordelingsronde 2025 werkte Socius, samen met het departement, een nota uit om organisaties te helpen bij het stapsgewijs formuleren van strategische en operationele doelstellingen. Socius focuste daar bijkomend op via communicatiekanalen, vormingen en de Toolbox beleidsplanning. De nota over het doelstellingenkader vormde voor de experts een goede leidraad om de kwaliteit van het doelstellingenkader te beoordelen. De iets minder sterke resultaten lijken erop te wijzen dat organisaties, ondanks de extra inspanningen, het opstellen van een goed doelstellingenkader nog niet voldoende beheersen. Een mogelijke andere verklaring is dat de experts in deze ronde beter voorbereid waren en meer instrumenten hadden om dit criterium te beoordelen dan in 2020.

Ook in deze beoordelingsronde blijft de variatie in de uitwerking van doelstellingenkaders groot. Dat blijkt onder meer uit verschillen in detailniveau, aandacht voor output, outcome en impact, de aanwezigheid van concrete resultaatsverbintenissen en de manier waarop zakelijke aspecten, zoals deelbegrotingen en personeelsinzet, in kaart worden gebracht.

1.3.4 Concretisering en onderbouwing van het financieel meerjarenbeleid

In het decreet van 2017 waren de drie zakelijke criteria:

- 1° een geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid;
- 2° de toepassing van de principes van goed bestuur;
- 3° de afstemming tussen het inhoudelijke en zakelijke deel van het beleidsplan.

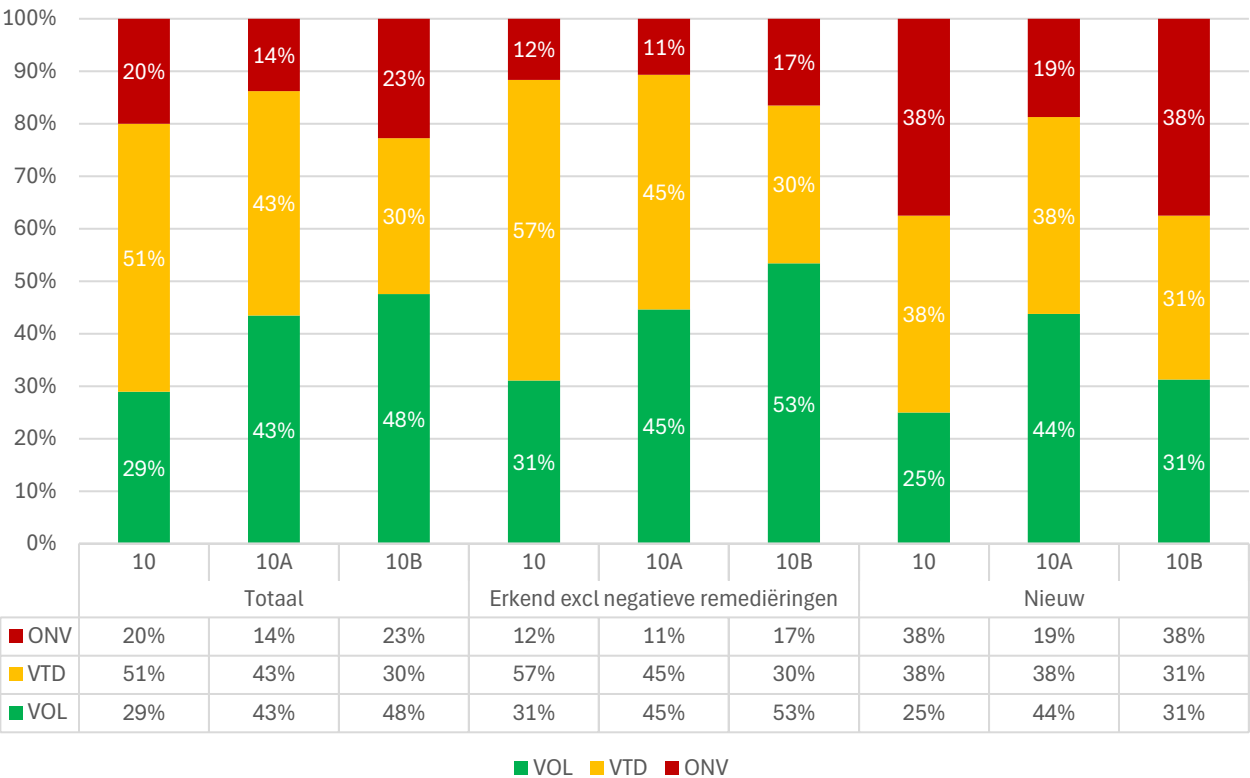
Uit de evaluatie van het decreet van 2017 bleek dat het eerste criterium te complex en te zwaar was, zeker omdat het een elementair beoordelingscriterium was. Het derde criterium bood te weinig handvaten voor een goede beoordeling.

Het eerste en derde zakelijk criterium werden in het decreet van 2023 geoptimaliseerd tot:

9° het zakelijk beleid van de organisatie ter ondersteuning van het inhoudelijke beleid;
10° De concretisering en onderbouwing van het inhoudelijke beleidsplan in een realistisch financieel meerjarenplan:

- **10A De organisatie expliciteert een realistisch en onderbouwd algemeen financieel meerjarenbeleid.**
- **10B De organisatie expliciteert en onderbouwt hoe ze haar financiën, mensen en middelen zal inzetten om de strategische en operationele doelstellingen te realiseren.**

Figuur 10: scoreverdeling op het beoordelingscriterium m.b.t. financieel beleid

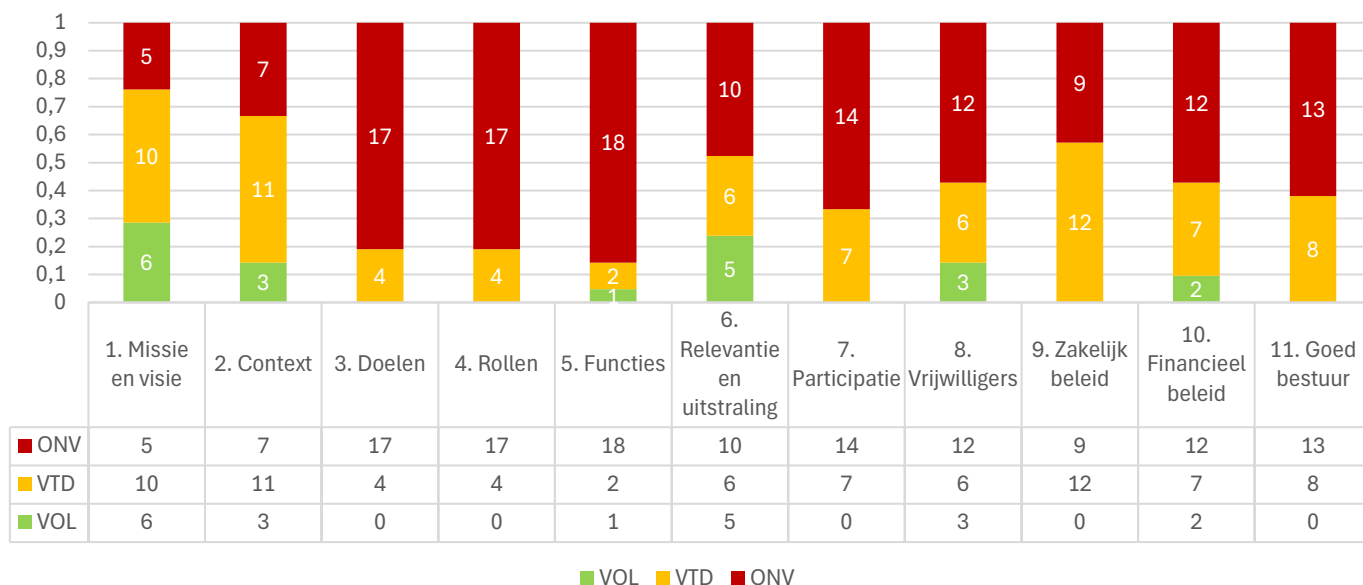

Voor het globale criterium 10 behaalt 31% van de erkende organisaties ‘voldoende’. 56% scoort ‘voldoet ten dele’ en 12% scoort ‘onvoldoende’.

Op subcriterium 10A scoorde 45% ‘voldoende’, 45% ‘voldoet ten dele’ en 11% scoort ‘onvoldoende’.

Dat zijn opvallend sterke resultaten. 90% van de organisaties heeft een goed financieel meerjarenbeleid en 83% slaagt erin om het inhoudelijke en financiële beleid op elkaar af te stemmen. Omdat de zakelijke criteria in de beoordelingsronde 2020 anders waren dan in de beoordelingsronde 2025, kunnen we geen een-op-een vergelijkingen maken. Ter voorbereiding van de laatste beoordelingsronde stelde Socius, samen het departement, een nota op die organisaties ondersteunt bij de ontwikkeling van een zakelijk en financieel meerjarenbeleid. Dat kan mee aan de basis liggen van die sterke resultaten.

Figuur 12: Nieuwe organisaties met negatief advies: Scores per criterium

Op 1 organisatie na, die 'voldoende' scoort op de functies, haalt geen enkele kandidaat-instromer met een negatief advies een voldoende op de rollen, functies, doelen, bijdrage aan sociaal-culturele participatie van iedereen, het zakelijk beleid en goed bestuur. Deze organisaties voldoen over bijna de hele lijn onvoldoende aan de criteria van het decreet. Het grote aantal onvoldoendes op criteria die de sociaal-culturele identiteit van het sociaal-cultureel volwassenenwerk sterk bepalen, zoals rollen en functies, toont aan dat deze organisaties geen overtuigende sociaal-culturele werking hebben.

8 van de 10 kandidaat-instromers die een onvoldoende scoren op relevantie en uitstraling - een noodzakelijke voorwaarde om gesubsidieerd te kunnen worden - scoren ook een onvoldoende op de functies en/of het financieel beleid, de 2 andere noodzakelijke voorwaarden om gesubsidieerd te kunnen worden. De 2 andere organisaties haalden respectievelijk 3 en 4 onvoldoendes op andere criteria.

De cijfers tonen aan dat een onvoldoende op 'Relevantie en uitstraling van de werking voor Vlaanderen' niet het enige struikelblok is om tot een negatief advies te komen. De veronderstelling dat goede sociaal-culturele werkingen geen subsidie krijgen enkel en alleen omdat ze te kleinschalig zijn, wordt hier niet bevestigd.

8 van de 21 kandidaat-instromers voldeden eveneens niet aan de subsidievoorwaarde om al 2 jaar een sociaal-culturele werking te kunnen aantonen en 1 organisatie kon niet aantonen dat ze een werking heeft die zich afspeelt binnen de vrije tijd van volwassenen.

1.4.2 Reeds erkende organisaties die na remediëring een advies tot stopzetting kregen

In 2023 vonden visitaties plaats bij 113 gesubsidieerde organisaties. Daarvan kregen 22 organisaties een negatieve evaluatie. 21 organisaties dienden na een remediëringstermijn van 12 maanden een remediëringsrapport in. Een beoordelingscommissie beoordeelde de 21 rapporten. Ze gaf 11 organisaties een positief advies en 10 organisaties een negatief advies. Voor de laatste groep zou dat een stopzetting van de subsidie betekenen voor de beleidsperiode 2026-2030. Volgens artikel 28 van het decreet moest de Vlaamse Regering vóór 30 april 2025 een beslissing nemen over de remediëringsadviezen. De Vlaamse Regering besliste echter om de uitkomst van de remediëringstrajecten te koppelen aan de beslissing van de Vlaamse Regering over de subsidieaanvragen en de toekenning van de werkingssubsidies 2026-2030. Daardoor zijn alle subsidieaanvragen 2026-2030, ook die van de 10 organisaties met een negatief remediëringsadvies, toch voorgelegd zijn aan een beoordelingscommissie. Als de Vlaamse Regering het advies tot stopzetting had gevolgd, zoals na de visitaties in 2018, zouden de subsidieaanvragen 2026-2030 van die 10 organisaties niet zijn beoordeeld.

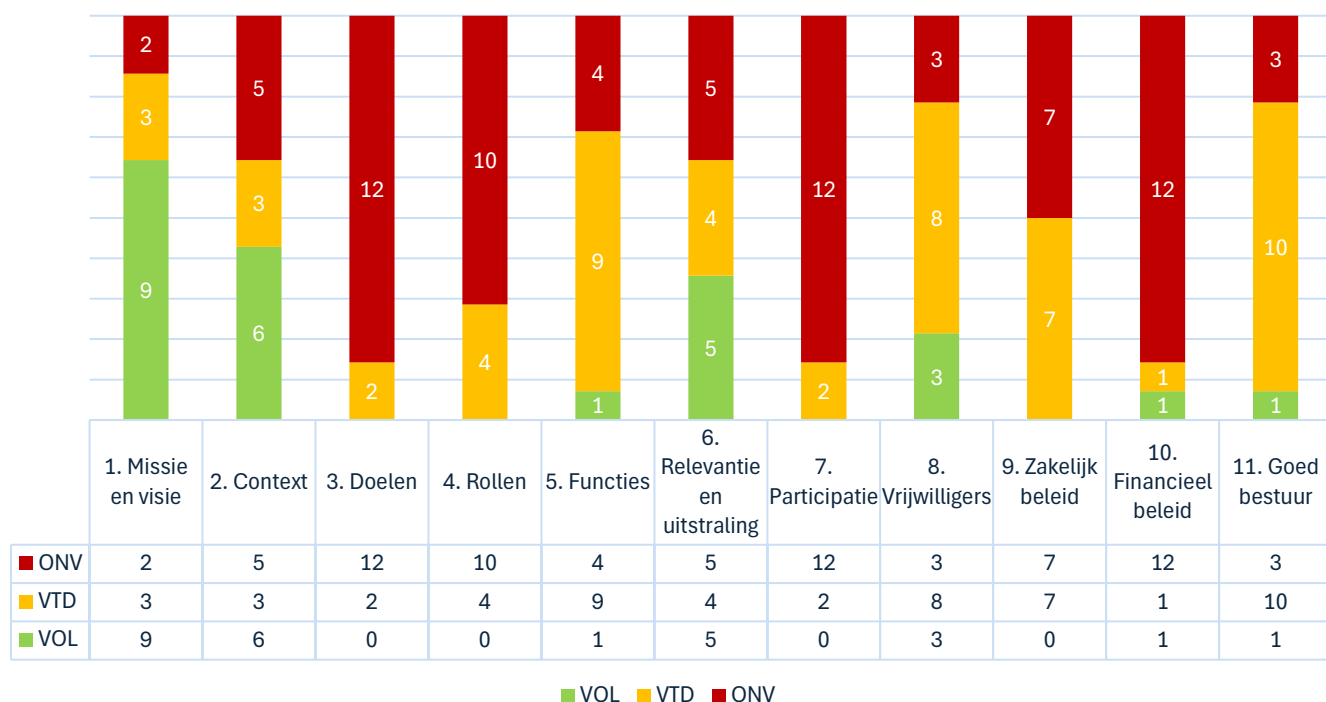
De beoordelingscommissies adviseerden opnieuw een advies tot stopzetting.

Organisatie	Evaluatie 2023	Remediëringsadvies	Beoordeling 2025	Advies 2026-2030
PRH	negatief	negatief	negatief	stopzetting
Vlaamse Volksbeweging	negatief	negatief	negatief	stopzetting
Het Vlaamse Kruis	negatief	negatief	negatief	stopzetting
Vormingsinstituut Rode Kruis-Vlaanderen	negatief	negatief	negatief	stopzetting
Feniks	negatief	negatief	negatief	stopzetting
Cultuursmakers	negatief	negatief	negatief	stopzetting
VVVUUR	negatief	negatief	negatief	stopzetting
Cultuurlab	negatief	negatief	negatief	stopzetting
Furia	negatief	negatief	negatief	stopzetting
Samenhuizen	negatief	negatief	negatief	stopzetting

Onderstaande tabel geeft aan dat 4 van deze organisaties ook bij vorige evaluaties of beoordelingen slecht scoorden.

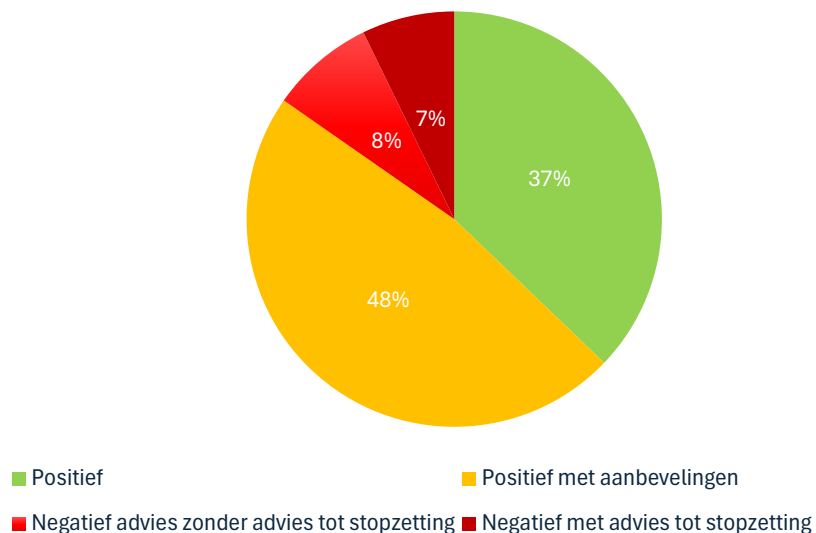
Organisatie	Evaluatie 2018	Beoordeling 2020	Evaluatie 2023	Beoordeling 2025	Advies 2026-2030
Vlaamse Volksbeweging	positief met aanbevelingen	negatief (stopzetting)	negatief	negatief	stopzetting
Het Vlaamse Kruis	positief met aanbevelingen	negatief (stopzetting)	negatief	negatief	stopzetting
Vormingsinstituut Rode Kruis-Vlaanderen	positief met aanbevelingen	negatief (stopzetting)	negatief	negatief	stopzetting

////////////////////////////////////

Organisatie	Beoordeling 2020	Evaluatie 2023	Beoordeling 2025	Advies
BlinkOut	positief	positief	negatief	daling subsidie
CCV	positief met aanbevelingen	positief	negatief	daling subsidie
Dito	positief met aanbevelingen	positief	negatief	daling subsidie
FZO	positief met aanbevelingen	positief	negatief	daling subsidie
Orbit	positief met aanbevelingen	negatief	negatief	daling subsidie
Climaxi	positief met aanbevelingen	positief met aanbevelingen	negatief	daling subsidie
Oxfam	positief	positief met aanbevelingen	negatief	daling subsidie

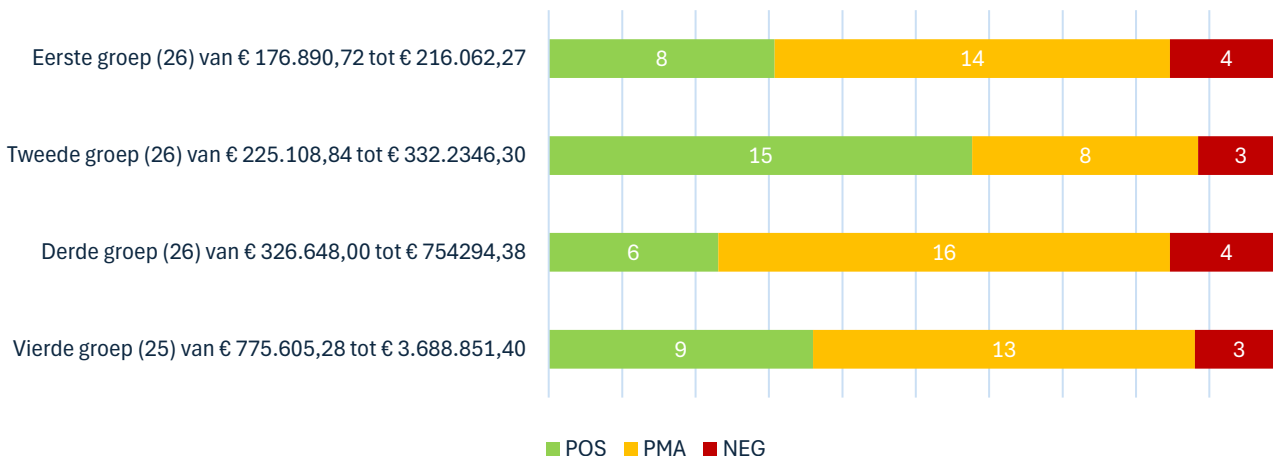
Figuur 15: Procentuele verdeling werkingssubsidies (68,7 miljoen euro) in functie van het eindresultaat van de beoordeling

Positief	25.553.118 euro
Positief met aanbevelingen	32.683.254 euro
Negatief zonder advies tot stopzetting	5.577.576 euro
Negatief met advies tot stopzetting	4.957.969 euro
Totaal budget	68.771.917 euro

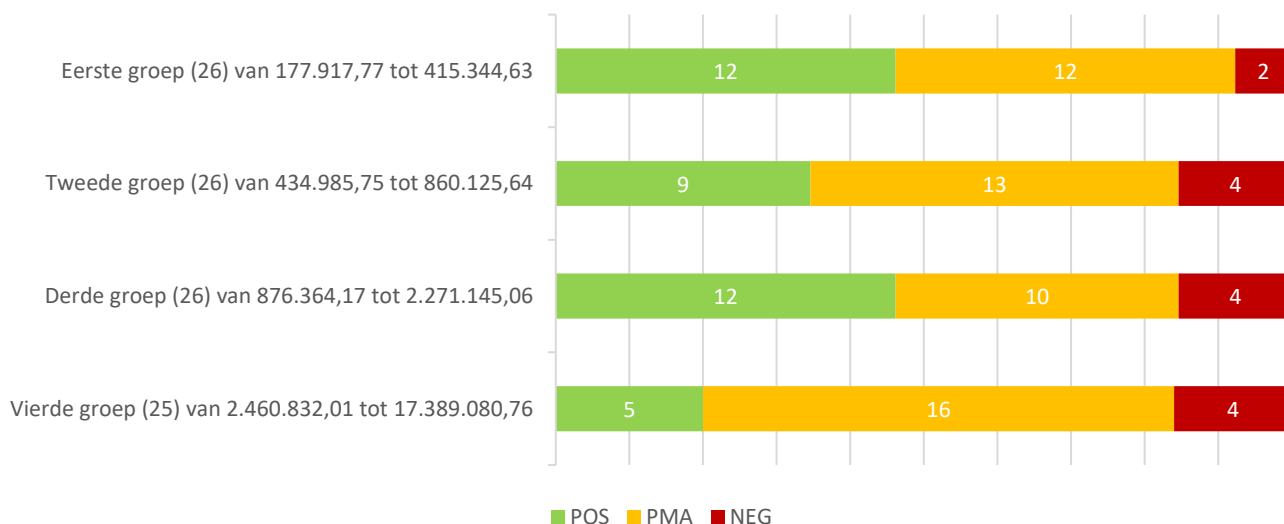
Als we de 103 erkende organisaties (zonder negatieve remediëringen) indelen in 4 gelijke groepen **op basis van subsidiemassa**, zien we dat het aantal organisaties met een negatief advies bij elke groep ongeveer gelijk is (3 tot 4 organisaties). De tweede groep wijkt af van de andere groepen. Zij telt opvallend meer positieve adviezen: 15, tegenover 8, 6 en 9 in respectievelijk groep 1, 3 en 4.

Figuur 16: Verdeling eindresultaten volgens subsidiemassa (2025)

Verdelen we de 103 erkende organisaties (zonder negatieve remediëringen) in 4 gelijke groepen **op basis van de organisatiegrootte gemeten in omzet**, dan valt het op dat de eerste groep met de kleinste organisaties slechts twee organisaties telt met een negatief advies t.o.v. telkens 4 in de andere drie groepen met grotere organisaties. Bij de vierde groep met de grootste organisaties zijn dan weer opvallend minder organisaties met een positief advies en opvallend meer organisaties met als resultaat een positief advies met aanbevelingen.

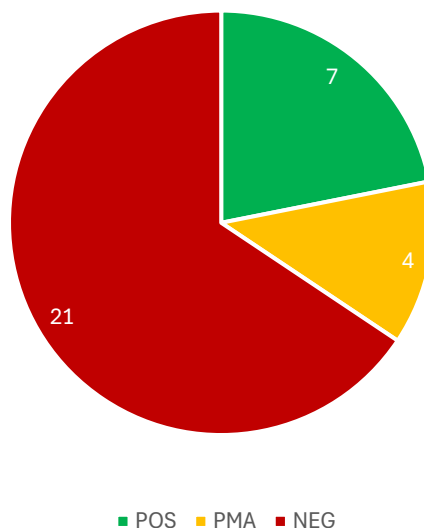
Figuur 17: Verdeling scores volgens organisatiegrootte (totale opbrengsten in 2023)

1.6 ANALYSE VAN DE NIEUWE AANVRAGERS

In totaal dienden 34 organisaties die in de beleidsperiode 2021-2025 geen subsidie kregen binnen het decreet, een aanvraag in voor de periode 2026-2030. Van die aanvragen waren 32 dossiers ontvankelijk. 9 beoordelingscommissies brachten daarover advies uit. 5 van de kandidaat-instromers waren al erkend in de beleidsperiode 2016-2020. Die 5 organisaties en nog 3 andere kandidaat-instromers dienden eerder al een aanvraag in voor de beoordelingsronde 2021-2025. De beoordelingscommissies adviseerden om aan 11 organisaties een subsidie toe te kennen: 7 organisaties kregen een positief advies en 4 organisaties een positief advies met aanbevelingen. De commissies adviseerden om geen subsidie toe te kennen aan de 21 organisaties met een negatief advies.

Figuur 18: 32 kandidaat-instromers: verdeling resultaten

Naam nieuwe aanvrager	Eindresultaat beoordeling
AFS Interculturele Programma's	negatief
Asjeevoe	negatief
Bewegen met Bart	negatief
Cinemamaximilliaan	positief
Comé (Competent in Engagement vzw)	negatief
Cultureghem	positief
deCheckers	positief met aanbevelingen
De Creatieve STEM	negatief

Figuur 19: Scoreverdeling per criterium voor nieuwe aanvragers

	1. Missie en visie	2. Context	3. Doelen	4. Rollen	5. Functies	6. Relevantie en uitstraling	7. Participatie	8. Vrijwilligers	9. Zakelijk beleid	10. Financieel beleid	11. Goed bestuur
ONV	5	8	19	17	18	10	15	12	10	12	15
VTD	11	13	9	10	7	12	13	15	21	12	13
VOL	16	11	4	5	7	10	4	5	1	8	4

Legend: VOL (green), VTD (yellow), ONV (red)

Het aantal aanbevelingen bij de 4 nieuwe aanvragers met een positief advies met aanbevelingen is beperkt. In totaal gaat het om 7 aanbevelingen. Daarvan hebben er 2 betrekking op het doelstellingenkader, 2 op goed bestuur, 1 op sociaal-culturele participatie, 1 op de contextanalyse en 1 op het zakelijk beleid. 1 organisatie krijgt 1 aanbeveling, de andere 3 telkens 2. De 7 andere nieuwe aanvragers met een positief subsidieadvies, scoren bij alle beoordelingscriteria unaniem 'voldoet' of 'voldoet ten dele'.

Ter vergelijking: in de beoordelingsronde 2020 waren er 39 kandidaat- instromers. 12 organisaties kregen een positief advies (31%), 6 een positief advies met aanbevelingen (15%) en 21 een negatief advies (54%). Die resultaten liggen grotendeels in lijn met de beoordelingsronde 2025.

Beoordelingscriterium 5: De verduidelijking van de keuze voor minstens twee sociaal-culturele functies en de uitwerking daarvan:

////////////////////////////////////

- voor de cultuurfunctie: de visie op culturele praktijken om de missie te realiseren;
- voor de leerfunctie: de visie op leerprocessen om de missie te realiseren;
- voor de gemeenschapsvormende functie: de visie op gemeenschapsvorming om de missie te realiseren;
- voor de maatschappelijke bewegingsfunctie: de visie op maatschappelijke bewegingspraktijken om de missie te realiseren;

- *voor de cultuurfunctie: een verantwoorde toekomstige werkwijze van de organisatie om praktijken op te zetten die erop gericht zijn cultuur te creëren, te bewaren, te delen en eraan deel te nemen;*
- *voor de leerfunctie: een verantwoorde toekomstige werkwijze om leeromgevingen op te zetten;*
- *voor de gemeenschapsvormende functie: een verantwoorde toekomstige werkwijze om processen te ondersteunen en te faciliteren die leiden tot het vormen van groepen en gemeenschappen of tot interacties tussen groepen en gemeenschappen;*
- *voor de maatschappelijke bewegingsfunctie: een verantwoorde toekomstige werkwijze om praktijken op te zetten waarin ruimte voor engagement en politisering wordt gecreëerd in relatie tot samenlevingsvraagstukken;*

De subcriteria bij dit beoordelingscriterium peilen naar de explicitering van de functiemix, de visie op die functiemix en op elk van de functies en de werkwijzen om die gekozen functies te realiseren. Hoewel elke organisatie per functie wel een visie moet hebben en een werkwijze beschrijven hoe ze die wil realiseren, beoordeelt de commissie telkens de visie en de werkwijze van het geheel van de gekozen functies. Voor meer inzicht in hoe organisaties scoren op de visies en werkwijzen per functie, is een diepere kwalitatieve analyse van de adviezen van de beoordelingscommissies nodig. Dat valt buiten de scope van dit evaluatierapport.

Onderstaande tabel toont hoe vaak de sociaal-culturele functies voorkomen in de functiemix van de organisaties.

pagina 35 van 84

	Gemeenschapsvormende functie	Leerfunctie	Maatschappelijke bewegingsfunctie	Cultuurfunctie
Erkende organisaties	65	87	85	36
Erkende organisaties met negatieve remediëring	5	5	7	3
Kandidaat-instromers	21	26	23	14
Totaal	91	118	115	53

Bij het lezen van de beleidsplannen zien we dat heel wat organisaties ook inzetten op veranderingsprocessen die horen bij functies die niet in hun functiemix zijn opgenomen. Ze nemen dus in hun werking impliciet of flankerend ook andere functies op.

Onderstaande tabel toont hoe vaak de verschillende functies expliciet en impliciet zijn opgenomen in de beleidsplannen voor 2026-2030.

	Gemeenschapsvormende functie	Leerfunctie	Maatschappelijke bewegingsfunctie	Cultuurfunctie
Expliciet opgenomen in functiemix	91	118	115	53
Impliciet of flankerend aanwezig in de werking	28	23	8	38
Totaal	119	141	123	91

Als expliciete functie wordt de leerfunctie het meeste gekozen (118 keer), op de voet gevolgd door de maatschappelijke bewegingsfunctie (115 keer). De gemeenschapsvormende functie werd 91 keer gekozen. Het is opvallend dat de cultuurfunctie veruit het minste gekozen wordt (53 keer).

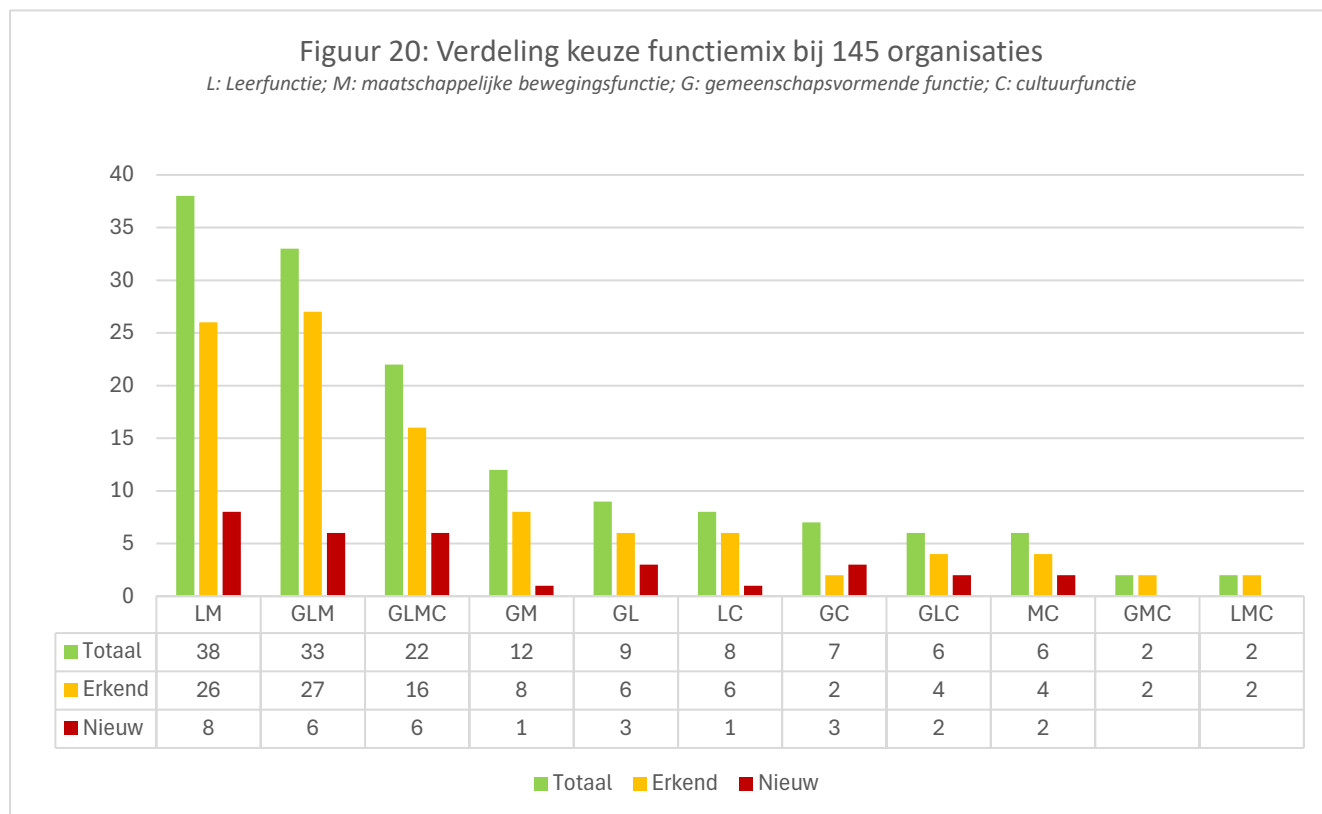
In de beleidsplannen lezen we dat sommige organisaties voorzichtig willen experimenteren met een bepaalde niet-prioritaire functie, soms afhankelijk van het uiteindelijk toegekende subsidiebedrag. Wat de cultuurfunctie betreft geven sommige organisaties aan dat ze wordt gebruikt om de andere functies te ondersteunen, of flankerend wordt ingezet om mee de doelstellingen van de organisatie te realiseren. Tal van organisaties geven aan dat ze activiteiten of projecten plannen of lopen hebben die passen binnen de cultuurfunctie. Enkele organisaties geven aan dat de cultuurfunctie tot de kern van hun dagelijkse werking behoort of dat de cultuurfunctie misschien minder sterk tot uiting komt in de nationale zetel van de organisatie, maar wel degelijk sterk aanwezig is in de werking van de aangesloten afdelingen.

Omdat dit beoordelingscriterium elementair is en een onvoldoende op dit criterium tot een negatief advies leidt, is het denkbaar dat organisaties terughoudend zijn en opteren voor een veiligere, beperkte functiemix. Het lijkt het erop dat organisaties zich onzekerder voelen over de cultuurfunctie. De definitie laat een brede interpretatieruimte toe en naar verluidt kunnen organisaties niet goed inschatten of hun werkwijze voldoende beantwoordt aan wat het decreet voor ogen heeft. Aangezien 38 organisaties aangeven dat ze impliciet ook de cultuurfunctie opnemen, zou die hypothese kunnen kloppen. Er is verdere kwalitatieve analyse nodig om er meer vat op te krijgen.

1.7.2 Functiemix

De 145 aanvragers kozen in totaal voor 11 verschillende combinaties van functies. Dat betekent dat elke mogelijke functiemix wordt opgenomen. 80 organisaties kozen voor een mix van twee functies, 43 voor drie functies en 22 voor alle vier de functies.

Verfijnd naar de hierboven gehanteerde categorieën krijgen we volgend beeld:

Veruit het meest kozen de aanvragers voor een functiemix van de leerfunctie en de maatschappelijke bewegingsfunctie (26% van het totaal), geheel in lijn met het beeld op de individuele functies. De tweede meest voorkomende functiemix is een combinatie van de leerfunctie, de maatschappelijke bewegingsfunctie en de gemeenschapsvormende functie (23%). De combinatie van alle vier de functies komt op de derde plaats (15%). Deze drie functiemixen (LM, GLM, GLMC) behelzen de meerderheid van de aanvragen, goed voor 64% van het totale aantal aanvragen, 67% van de erkende aanvragers en 63% van de nieuwe aanvragers.

Van de 45 organisaties met een negatief advies scoorden er 32 onvoldoende op de functies, waarvan 18 nieuwe aanvragers. Daarbij kreeg geen enkele organisatie een negatief advies enkel en alleen op basis van dit elementaire beoordelingscriterium.

Figuur 21: Adviezen volgens functiemix

	LM	GLM	GLMC	GM	GL	LC	GC	MC	GLC	LMC	GMC
NEG	7	10	8	5	4	4	4	1	2		
PMA	15	13	7	5	3	2	1	3	2	2	2
POS	16	10	7	2	2	2	2	2	2		

2 HET BEOORDELINGSPROCES VOOR DE ORGANISATIES MET EEN LANDELIJKE WERKING

In augustus 2025 ontvingen de aanvragers, externe experts en commissievoorzitters een digitale vragenlijst. De vragen sloten aan bij die van de eerdere beoordeling in 2020 en de visitatieronde van 2023, waardoor een vergelijking met de evaluaties van die rondes mogelijk was.

Van de 145 aanvragers met een landelijke werking vulden 67 aanvragers de vragenlijst in⁴. Voor organisaties met een regionale werking reageerden 8 van de 12 aanvragers. Van de 72 externe experts voor de organisaties met een landelijke werking vulden 49 experts de vragenlijst in. Bij de externe commissievoorzitters voor organisaties met een landelijke werking reageerde 7 van de 9 voorzitters. De commissie voor de evaluatie en beoordeling van de organisaties met een regionale werking bestond uit 7 externe experts en een voorzitter; 4 van hen stuurden hun antwoorden in.

Daarnaast evalueerden de interne experts de beoordelingsronde grondig. De bevindingen uit de vragenlijsten werden bovendien teruggekoppeld op de bijeenkomst met de pool van externe experts in november 2025.

Dit hoofdstuk beschrijft de verschillende onderdelen van de beoordelingsprocedure van organisaties met een landelijke werking. Het geeft de resultaten van de online bevragingen weer, aangevuld met inzichten uit de interne evaluatie van het departement en de gesprekken met de leden van de pool tijdens het terugkommoment in november 2025. Hoofdstuk 3 gaat in op de evaluatie en beoordeling van de organisaties met een regionale werking.

2.1 INHOUDELIJKE AFSTEMMING

In de uitwerking van de procedures heeft het departement sterk ingezet op een gelijkwaardige beoordeling van de aanvragen binnen de commissies en over commissies heen. Hieronder komen een aantal ingrepen aan bod die daartoe moesten bijdragen: de voorbereiding op de beoordelingsprocedure, de samenstelling van de commissies, de commissievergaderingen en de afstemming met de voorzitters.

2.1.1 De voorbereiding op de beoordelingsprocedure

In 2020 formuleerde de Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk een aanbeveling om meer vorming voor externe experts te voorzien en hen vroeger in het proces mee te nemen in een vormingstraject. Ter voorbereiding van de beoordelingsronde in 2025 nam het departement die aanbeveling ter harte. Het departement gaf in het najaar 2024 twee verschillende webinars: een voor de nieuwbenoemde leden in de pool en een voor de ervaren leden van de pool als heropfrissing en om de specifieke gevolgen van

⁴ De verdeling van de eindadviezen van respondenten die de vragenlijst invulden blijkt in grote lijnen representatief voor het volledige deelnemersveld: 21 organisaties ontvingen een positief advies, 27 een positief advies met aanbevelingen en 17 een negatief advies. Dit op een totaal van 45 POS, 55 PMA en 45 NEG. Ook de verhouding tussen nieuwe aanvragers (12) en reeds erkende organisaties (55) weerspiegelt het bredere beeld voldoende (totaal: 32 op 145 organisaties), wat bijdraagt aan de betrouwbaarheid van de analyse.

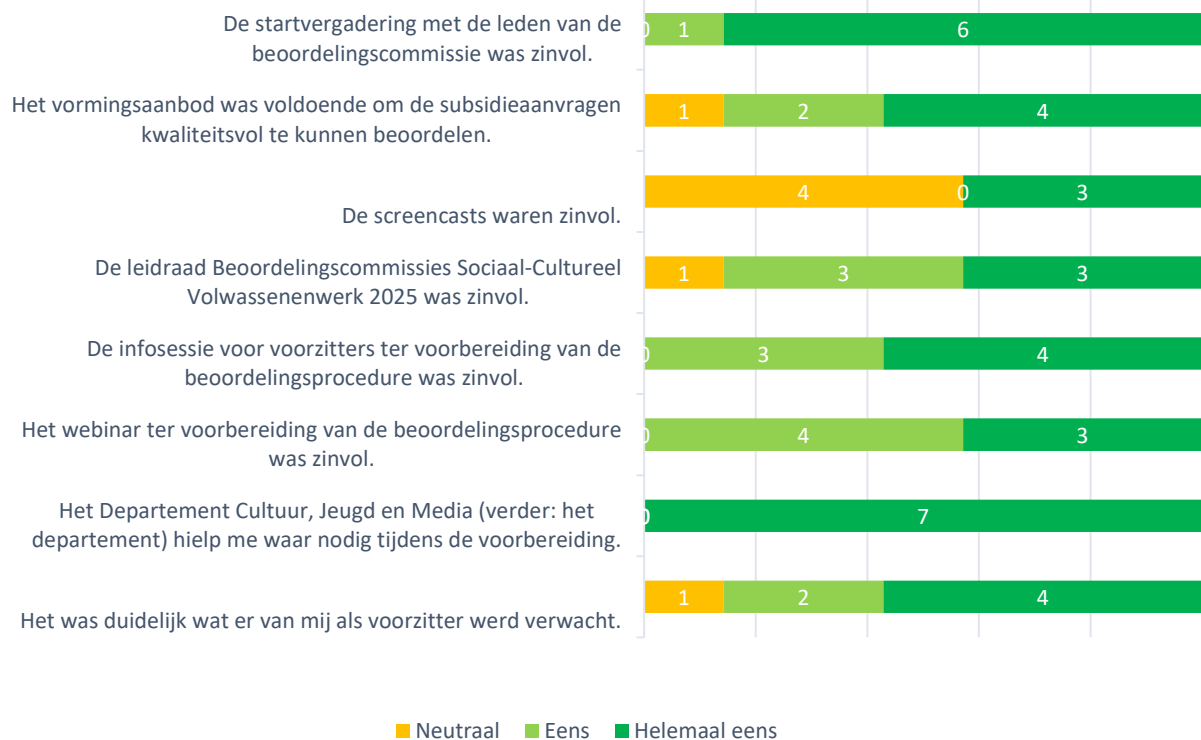
de decreetswijziging van 2023 toe te lichten. Daarnaast kregen de experts nog een aantal handvaten mee, die het departement op een opleidingspagina bundelde:

- opname van het webinar voor de ervaren pool van experts;
- opname van het webinar voor de nieuwbenoemde leden van de pool van experts;
- de leidraad beoordelingscommissies sociaal-Cultureel volwassenenwerk 2025, met daarin alle praktische en inhoudelijke informatie die nodig was om de beoordeling aan te vatten. Per beoordelingscriterium vonden de experts er ook meer toelichting, inspirerende vragen en links naar verdere achtergrondinformatie;
- 2 nota's van Socius en het departement, die meer eenduidigheid schiepen over de beoordelingscriteria doelstellingenkader en de afstemming inhoudelijk, zakelijk en financieel beleid;
- screencasts over de achtergrond van het beoordelingskader en specifieke beoordelingscriteria;
- algemene informatie (bijvoorbeeld de handleiding KIOSK en achtergrondinformatie).

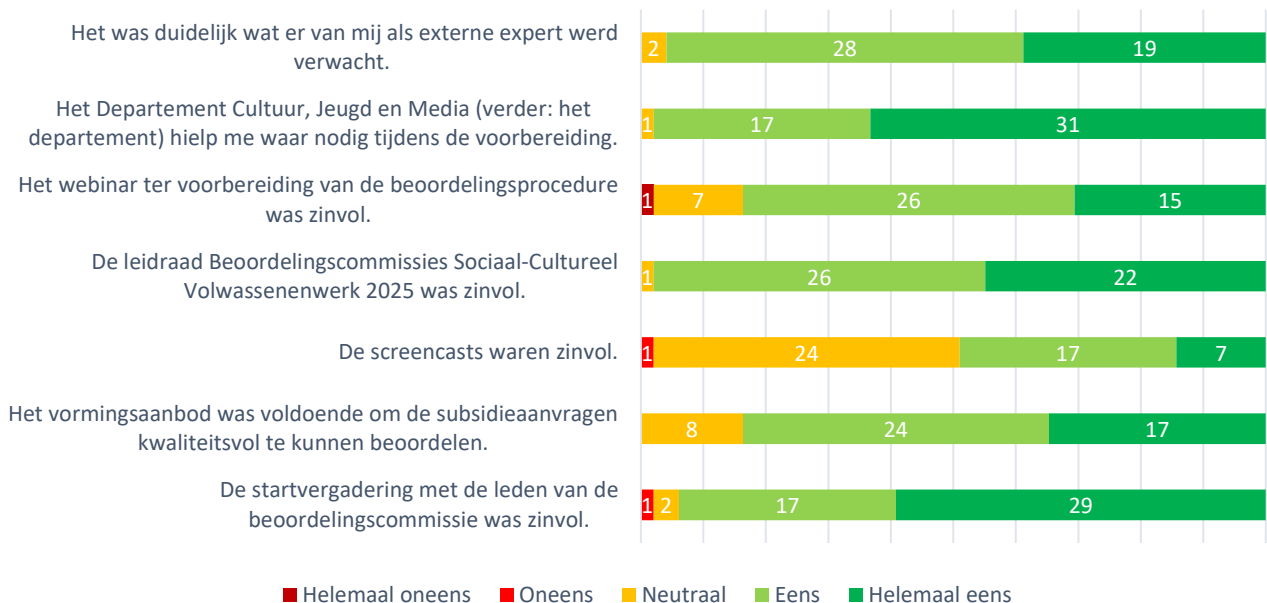
De voorzitters van de commissies kwamen ter voorbereiding van de beoordelingsprocedure een eerste keer samen in december 2024. Begin januari vond er namelijk per commissie een startvergadering plaats. Daar maakten de experts kennis met elkaar, werden de organisaties in de cluster voorgesteld en werd nog een laatste keer alle praktische en inhoudelijke informatie overlopen.

Onderstaande figuren met de resultaten van de vragenlijsten tonen aan dat de voorzitters en de externe experts zeer tevreden waren over de voorbereiding op de beoordeling.

Figuur 22: Resultaten van de vragenlijst voor voorzitters

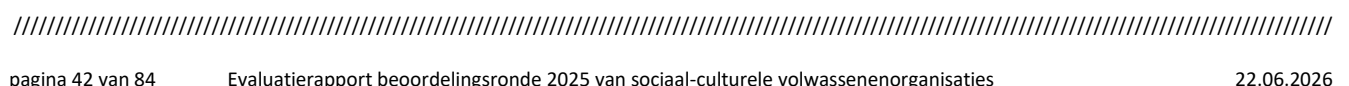
Figuur 23: Resultaten van de vragenlijst voor externe experts

2.1.2 De samenstelling van de commissies

Elke beoordelingscommissie behandelde de aanvragen van 16 of 17 organisaties, waarvan een drietal nieuwe aanvragen. De reeds erkende en gesubsidieerde organisaties werden gegroepeerd op organisatiegrootte: beoordelingscommissie 1 behandelde aanvragen van organisaties met de laagste subsidiebedragen in de beleidsperiode 2021-2025 en lage andere opbrengsten, terwijl beoordelingscommissie 9 de organisaties behandelde met de hoogste subsidiebedragen en de hoogste andere opbrengsten.

Figuur 24: Resultaten van de vragenlijst voor externe experts

Uit de bevraging van de externe experts blijkt dat er geen twijfel bestond over de inhoudelijke expertise van de beoordelingscommissie en de meerderheid was het ook eens over de zakelijke expertise. Het proces van intersubjectiviteit komt meermaals in de open antwoorden naar boven als een positief punt.

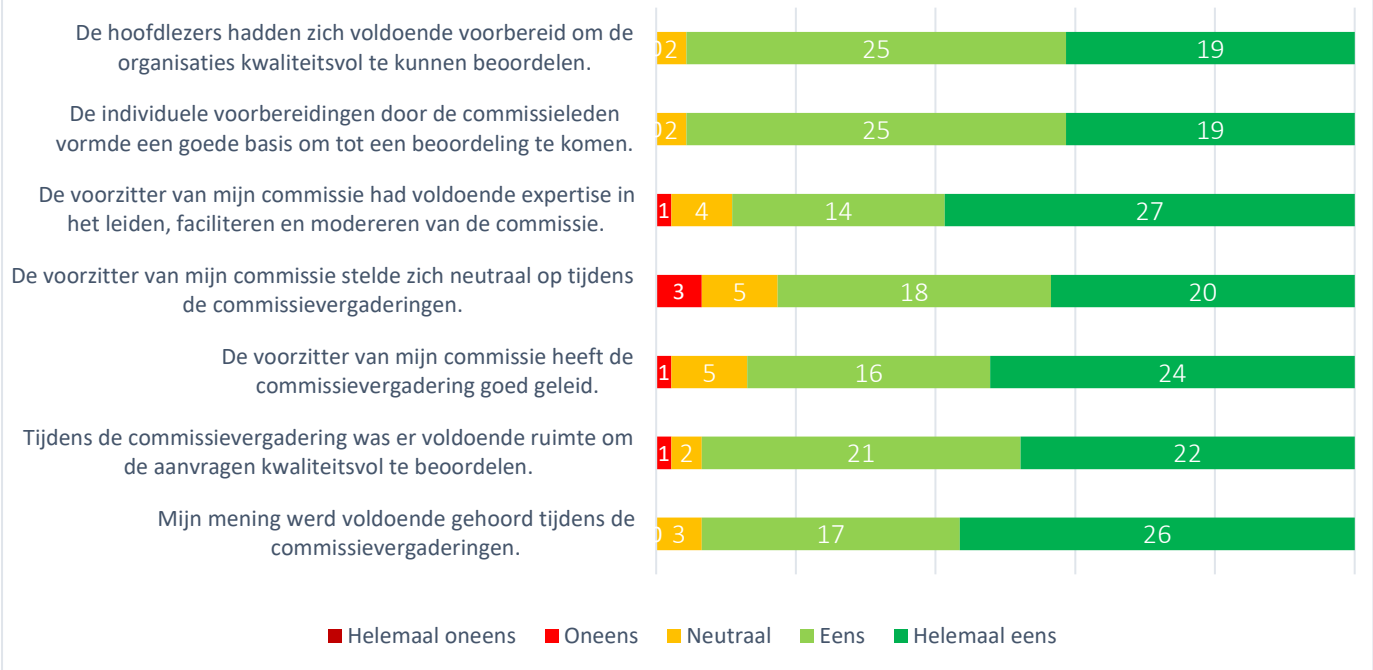
2.1.3 De commissievergaderingen

De subsidieaanvragen van organisaties met een landelijke werking werden in clusters van 16 à 17 organisaties verdeeld over de 9 beoordelingscommissies. Er waren per commissie minimaal 3 vergaderdagen gepland om tot het voorlopige advies te komen. Daarna kwam elke commissie nog minimaal één keer samen om de ingezonden replieken te bespreken en de definitieve adviezen en geadviseerde subsidiebedragen te finaliseren.

Ter voorbereiding van de vergadering maakten de 3 hoofdlezers van een dossier een schriftelijke 'insteek' in KIOSK. De interne expert bundelde die voorbereidingen en deelde ze met de voorzitter en de rest van de commissie. Daardoor konden alle experts zien waar de voorlopige oordelen overeenkwamen of net verschilden. Tijdens de vergadering werd elk (sub)criterium per dossier overlopen en werd de score (voldoet, voldoet ten dele, onvoldoende) per (sub)criterium bepaald, met bijhorende argumentatie. Tijdens de laatste vergadering, nadat alle dossiers aan bod gekomen waren, overliep de commissie de beoordelingen van alle dossiers om na te gaan of de beoordeling gelijkaardig verlopen was. Pas daarna bepaalde de commissie de subsidiebedragen per aanvrager.

In de antwoorden op de open vraag over de bespreking tijdens de beoordelingscommissie tonen de externe experts zich over het algemeen erg positief over de commissievergaderingen: zowel over de luisterbereidheid en het respect bij de andere commissieleden, als over de rol van de voorzitter in het leiden van de gesprekken. De antwoorden op een aantal specifieke vragen over de commissievergaderingen bevestigen dat beeld.

Figuur 25: Resultaten van de vragenlijst voor externe experts

De 46 externe experts die deze vragen beantwoordden, zijn over de hele lijn positief over de voorbereidingen van de hoofdlezers (op 2 neutrale antwoorden na). De inschattingen over de expertise, neutraliteit en het leiden van de vergaderingen door de voorzitter zijn ook goed. 5 experts geven op de vragen over de voorzitter een neutraal antwoord, telkens 1 expert is het niet eens met de stelling dat de voorzitter voldoende expertise had in het leiden, faciliteren en modereren van de commissie en met de stelling dat de voorzitter de vergaderingen goed geleid heeft. 2 experts zijn het niet eens met de stelling dat de voorzitter neutraal was.

Daarnaast vinden 43 van de 46 experts dat hun mening voldoende gehoord werd tijdens de vergaderingen. Op 1 expert na oordelen alle respondenten dat er voldoende ruimte was tijdens de vergaderingen om de aanvragen kwaliteitsvol te beoordelen. Bij de voorzitters zijn 2 van de 6 respondenten het niet eens met die stelling.

Elke commissie had binnen haar cluster ook 3 tot 5 nieuwe aanvragers. Voor die organisaties verliep het proces enigszins anders (zie hoofdstuk 2.2.3).

2.1.4 Voorzitters en afstemmingsvergaderingen

De 9 commissievoorzitters kwamen op voorhand en tijdens het proces samen om af te stemmen. Tijdens een voorbereidende vergadering kregen ze meer uitleg bij de beoordelingscyclus, de samenstelling van de commissies, hun rol als voorzitter en het beoordelingsproces. Na elke commissievergadering kwam de groep opnieuw samen om inzichten uit te wisselen en feedback te delen. Het Departement Cultuur, Jeugd en Media voorzag ook telkens bijkomende toelichting over de volgende stappen: bijvoorbeeld de aanpak voor het

gesprek met de nieuwe organisaties of het bepalen van de subsidiebedragen op basis van het model goedgekeurd door de Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk. Uit de vragenlijsten blijkt dat de voorzitters tevreden waren over de afstemmingsvergaderingen. Ook de interne experts zijn voorstander om de afstemmingsvergaderingen te behouden, en wensen dat proces nog te verbeteren door onderlinge participatie meer te stimuleren.

Zowel de voorzitters als de externe experts werden bevraagd over hoe de voorzittersrol werd ingevuld. De voorzitters zijn het er unaniem over eens dat ze erin geslaagd zijn om meningsverschillen binnen de commissie uit te klaren. Zoals eerder vermeld in 2.1.3. zijn ook de externe experts tevreden over de aanpak van de voorzitters.

2.1.5 De interne experten

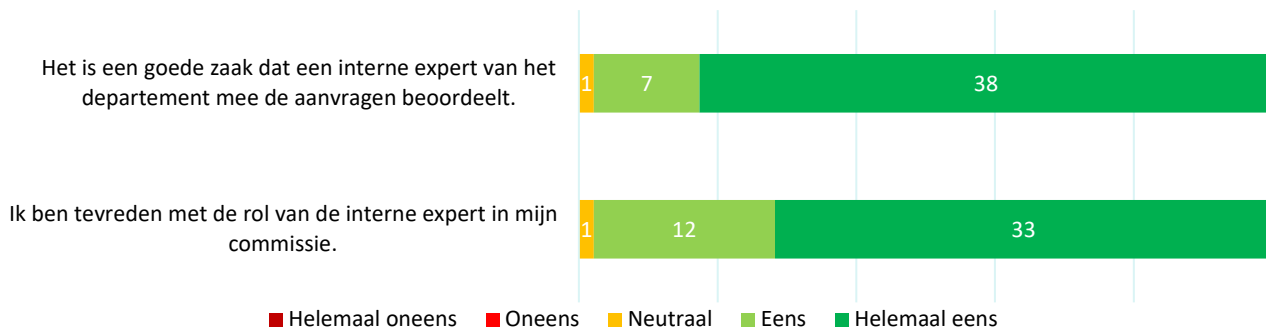
Tijdens de beoordelingsronde in 2020 nam het departement enkel de rol van secretaris op binnen de beoordelingscommissie. Het departement beoordeelde de dossiers niet. In het decreet van 2023 werd bepaald dat een medewerker van het departement ook steeds deel zou uitmaken van een beoordelingscommissie. De bedoeling was om de werklust voor de externe experts te verlagen en de consistentie en continuïteit van de beoordelingen te verhogen. Beide elementen zijn aanbevelingen die uit de evaluatie van de beoordelingsronde in 2020 naar voor zijn gekomen. Doordat een interne expert als een van de hoofdlezers optrad, werd de werklust van de externe experts significant verminderd. Tijdens deze ronde behandelden externe experts 4 tot 5 dossiers als hoofdleser, terwijl dat in 2020 nog varieerde van 6 tot 9 dossiers.

In haar adviesnota formuleerde de Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk een aantal richtlijnen over de concrete rol van die interne expert in de commissie. De interne expert leest en beoordeelt alle dossiers als hoofdlezers, met bijzondere aandacht voor 4 beoordelingscriteria: criteria waarvan uit de evaluatie van de vorige evaluatie- en beoordelingsrondes is gebleken dat zowel organisaties als commissies die soms anders interpreteerden. Voor elk dossier bereidde de interne expert minstens de volgende criteria schriftelijk voor: de doelstellingen, de sociaal-culturele rollen, de sociaal-culturele participatie en het financiële meerjarenplan. Aanvragen van nieuwe organisaties of van organisaties in remediëring werden door de interne experts volledig schriftelijk voorbereid.

Voor en tijdens de beoordelingsronde organiseerde het departement omkadering voor en afstemming tussen de interne experts, over het beoordelingskader en over de beoordeling van de aanvragen. De interne experts waren ook betrokken bij de afstemmingsvergaderingen van de voorzitters.

In de bevestigingen van de experts en de voorzitters werd gepolst naar de mening over het werken met een interne expert in de commissie. De antwoorden waren op één neutraal antwoord bij de externe experts na unaniem positief. Onderstaande grafiek geeft de cijfers van de externe experts weer.

Figuur 26: Resultaten van de vragenlijst voor externe experts

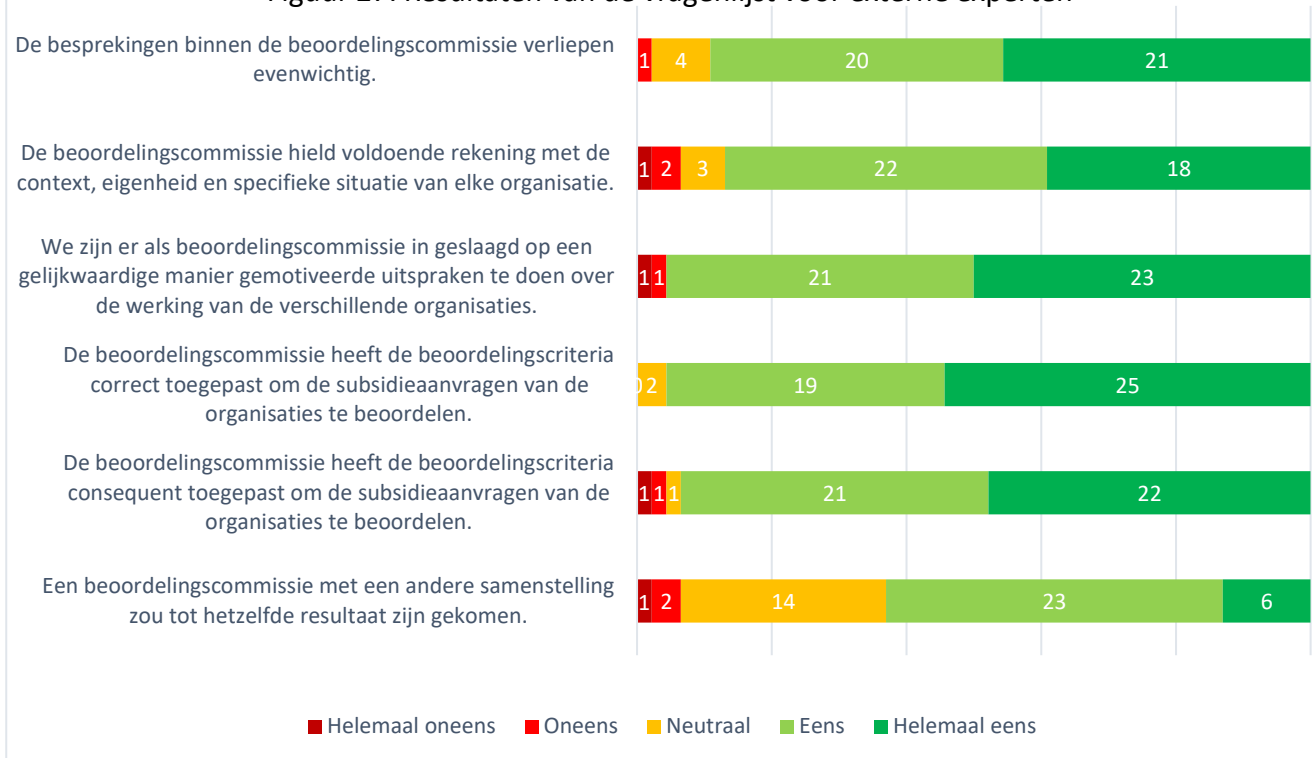
Ook het departement evalueerde het werken met interne experts tijdens een evaluatiedag na afloop van de beoordelingsronde. De medewerkers die als intern expert optraden, vonden de uitgebreide voorbereiding, de afstemming en de tussentijdse overlegmomenten noodzakelijk om de beoordeling tot een goed einde te brengen. De interne experts vonden het mee beoordelen een meerwaarde. Het heeft als voordeel dat er iemand is die alle dossiers in een commissie grondig gelezen heeft en de continuïteit tussen evaluatie en beoordeling bewaakt. De 4 criteria die de interne experts schriftelijk voorbereidden, waren volgens de interne experts op zich goed gekozen criteria. Het doelstellingenkader en het financiële meerjarenplan geven samen een omvattend beeld van hoe de subsidie ingezet zal worden. Sociaal-culturele rollen en sociaal-culturele participatie zijn criteria die voor zowel organisaties als externe experts soms moeilijker in te vullen zijn. Dat de interne experts alle criteria schriftelijk voorbereidden voor de aanvragen van nieuwe organisaties, was ook een goede zaak. De precieze invulling van de rol van de interne expert kan zeker verder onderzocht en verrijkt worden.

2.1.6 Gelijkwaardig beoordelen

In de uitwerking van de procedures is er sterk ingezet op een gelijkwaardige beoordeling van de aanvragen binnen de commissies en over commissies heen. Er zijn verschillende maatregelen die daartoe bijdragen, zoals het clusteren van organisaties volgens subsidiebedrag en organisatiegrootte (totale opbrengsten), het toewijzen van een interne expert die alle dossiers binnen een commissie leest, een leidraad voor experts, de opleiding van experts, afstemming tussen interne experts onderling en met de voorzitters van de commissies.

De volgende vragen peilen naar het gelijkwaardig beoordelen van de aanvragen binnen commissies en over commissies heen.

Figuur 27: Resultaten van de vragenlijst voor externe experts

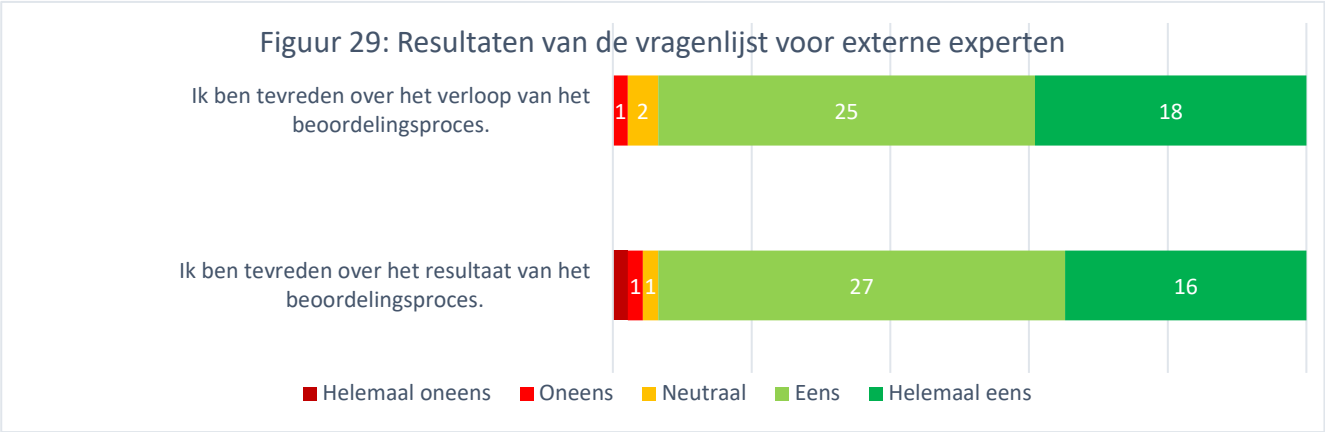
Bij de externe experts geven de antwoorden een overwegend positief beeld. 41 van de 46 respondenten menen dat de besprekingen binnen de commissie evenwichtig verliepen. Verder peilt de bevraging naar het toepassen van de beoordelingscriteria als basis van de beoordeling en de adviezen. Op 2 neutrale antwoorden na zijn alle experts het erover eens dat de commissie de beoordelingscriteria correct heeft toegepast. Wat het consequent toepassen van de criteria betreft, is er telkens 1 expert die het er niet of helemaal niet mee eens dat de commissie ze consequent heeft toegepast. Dat ligt in de lijn met de antwoorden op de vragen of de commissie voldoende rekening hield met de context van elke organisatie en of ze erin geslaagd is om op een gelijkwaardige manier uitspraken te doen over de werking van organisaties. Bij de stelling dat een beoordelingscommissie met een andere samenstelling tot hetzelfde resultaat gekomen zou zijn, zijn er naast 29 positieve antwoorden opvallend veel neutrale antwoorden (14). In de bevraging van de voorzitters van de commissies komen van de 7 respondenten op bovenstaande vragen veel uitgesproken positieve antwoorden. Bij de vraag of een andere commissie tot hetzelfde resultaat zou gekomen zijn, zijn er ook onder voorzitters iets meer neutrale antwoorden.

Als we de antwoorden van de organisaties op dezelfde vragen (voor zover van toepassing) daarmee vergelijken, krijgen we een ander beeld, met meer negatieve antwoorden. 26 van de 65 organisaties vinden dat de commissie onvoldoende rekening heeft gehouden met hun specifieke context. Op de vraag of een commissie met een andere samenstelling tot dezelfde beoordeling zou zijn gekomen, antwoordt ook hier een groot aantal respondenten 'neutraal' (31 van de 65). Ondanks de kritiek over de mate waarin de commissie rekening hield met de specifieke context van organisaties, wordt er opvallend minder in vraag gesteld dat de

Figuur 28: Resultaten van de vragenlijst voor organisaties

Vraag	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Een beoordelingscommissie met een andere samenstelling zou tot hetzelfde resultaat zijn gekomen.	5	16	31	8	5
Het advies toonde dat de beoordelingscommissie de beoordelingscriteria correct heeft toegepast om onze subsidieaanvraag te beoordelen.	5	10	16	25	9
De beoordelingscommissie hield voldoende rekening met de context, eigenheid en specifieke situatie van onze organisatie.	10	16	8	21	10

De vragenlijsten aan de externe experts en voorzitters polsten naar de algemene tevredenheid over het verloop en over het resultaat van het beoordelingsproces. Uit figuur 29 blijkt dat 43 van de 46 respondenten tevreden zijn over het verloop en het resultaat van de procedure. Dat is een heel positief resultaat. Bij de 6 voorzitters die de bevraging invulden, zien we een gelijkaardig resultaat. De 6 respondenten zijn het (helemaal) eens met de stelling dat ze tevreden zijn over het verloop van het proces. 5 van de 6 zijn het (helemaal) eens met de stelling dat ze tevreden zijn over het resultaat van het proces, 1 respondent antwoordt neutraal.

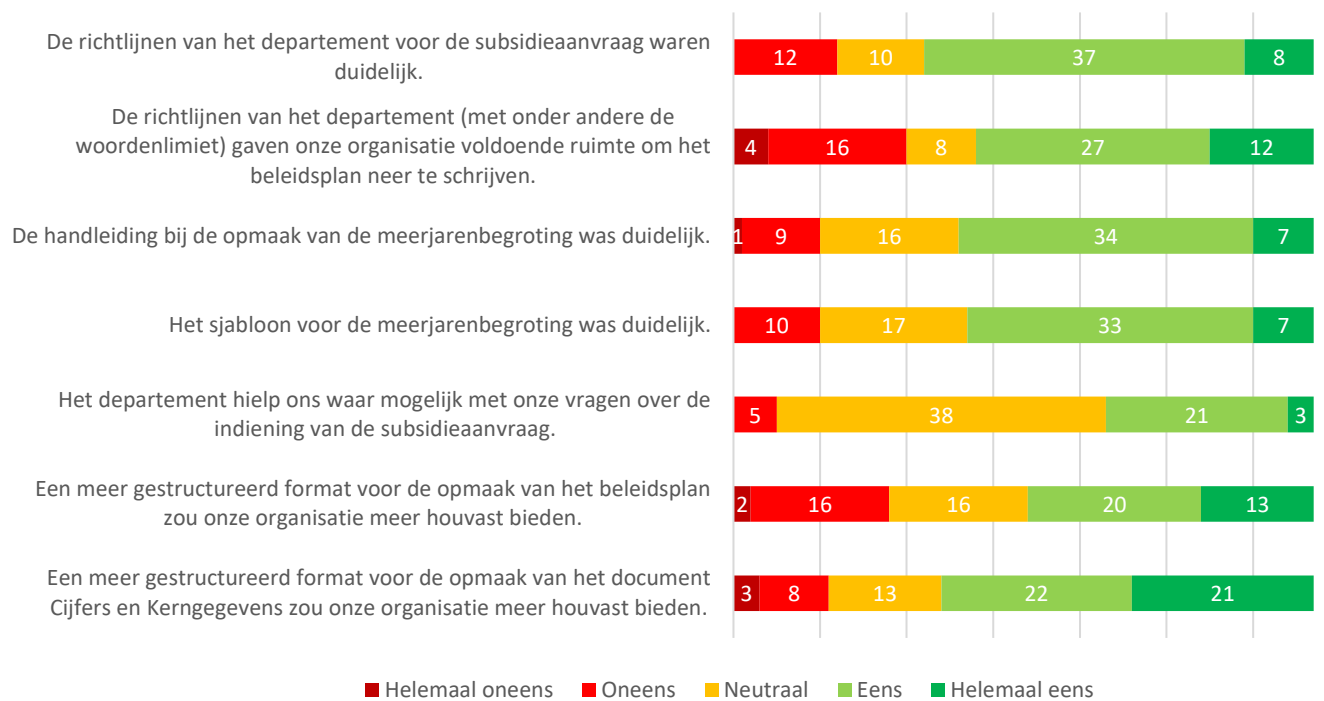

De algemene tevredenheid betekent natuurlijk niet dat er geen verbeteringen mogelijk of noodzakelijk zijn. In dit hoofdstuk gaan we nader in op enkele specifieke onderdelen van het beoordelingsproces, zoals de subsidieaanvragen, het beoordelingskader, de (voorlopige) adviezen en de repliekfase.

2.2.1 De subsidieaanvragen

Het departement maakte richtlijnen op voor de subsidieaanvraag met daarin een toelichting over alle verplichte documenten: het beleidsplan (met een overzicht van de invulling van de beoordelingscriteria), de managementsamenvatting, de meerjarenbegroting, de bijlage met cijfers en kerngegevens over de werking en het personeel en de bijlage met de subsidievoorwaarden. Voor de meerjarenbegroting werd ook een sjabloon met een bijhorende korte handleiding opgesteld. Figuur 30 geeft de antwoorden van de organisaties weer op verschillende vragen over de subsidieaanvraag (sjablonen, richtlijnen, ondersteuning ...).

Figuur 30: Resultaten van de vragenlijst voor organisaties

Hoewel de antwoorden verdeeld zijn, beantwoordt een meerderheid elk van bovenstaande vragen positief. 45 van de 67 respondenten zijn het (helemaal) eens met de stelling dat de instructies van het departement voor de subsidieaanvraag duidelijk waren. 12 respondenten zijn het daarmee oneens en 10 antwoorden neutraal. De cijfers zijn gelijkaardig voor het sjabloon en de handleiding voor de opmaak van de meerjarenbegroting.

Verder is er de vraag of de richtlijnen met onder andere de woordenlimiet van 38.000 woorden de organisaties voldoende ruimte gaven om het beleidsplan neer te schrijven. Meer dan de helft van de organisaties vond 38.000 woorden voldoende. Uit de open antwoorden komt naar voor dat sommige organisaties de woordenlimiet wel te beperkend vonden. Grote organisaties argumenteren dat het moeilijk is hun de werking in een beperkt aantal woorden te vatten. Daarbij vinden ze een woordenlimiet wel beter dan een paginalimiet, omdat zo ook afbeeldingen, schema's en quotes opgenomen kunnen worden. Het verplichte overzicht van de invulling van de beoordelingscriteria beschouwen verschillende respondenten als herhaling en overbodig.

De bevraging polst ook naar de mening over een meer gestructureerd format voor het beleidsplan en het document over de cijfers en kerngegevens. Twee derde van de respondenten zijn te vinden voor een format voor cijfers en kerngegevens, 13 zijn neutraal en 11 organisaties zijn er niet voor te vinden. Voor het beleidsplan zijn de meningen meer verdeeld: 33 organisaties zijn het ermee eens dat een format meer houvast zou bieden, 16 organisaties zijn neutraal, 18 zijn het er niet mee eens.

Figuur 31 toont dat 32 van de 47 experts vinden dat een meer gestructureerd format voor het beleidsplan de beoordeling zou kunnen optimaliseren. Voor een meer gestructureerd format van de cijfers en kerngegevens is er nog meer steun: 38 van de 47 respondenten zijn er voorstander van. Ook de resultaten van de voorzitters geven een gelijkaardig beeld weer. In de open antwoorden geven experts verschillende suggesties mee: het aantal pagina's beperken, goede voorbeelden meegeven voor bepaalde criteria, een gesprek voorzien met alle aanvragers, vrijheid laten voor het inhoudelijke deel, maar wel een format voorzien voor het zakelijk-financiële deel, een format voorzien met een hoofdstuk per beoordelingscriterium,...

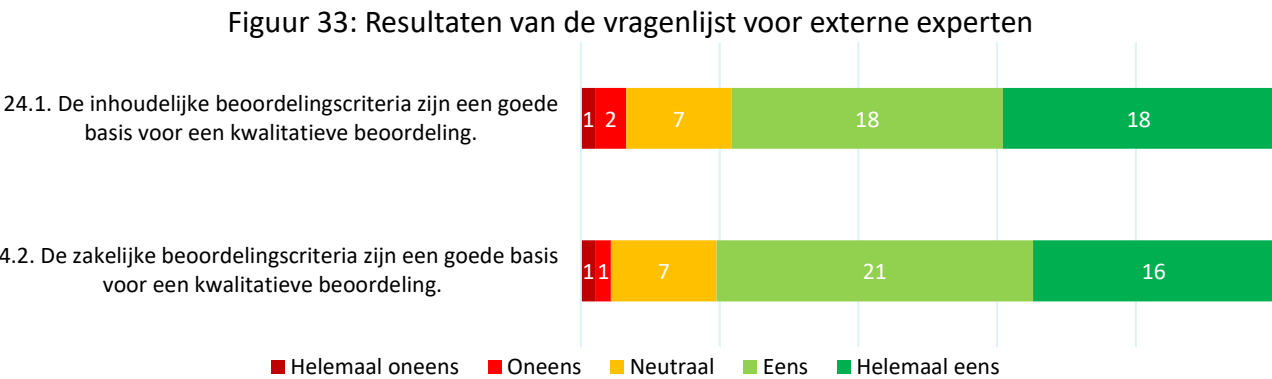
Bij de evaluatie van de visitatieronde van 2023 werd vastgesteld dat er discussie bleef bestaan over de interpretatie van sommige beoordelingscriteria en over het minimum dat een organisatie moest voorleggen om aan een beoordelingscriterium te voldoen. Er is toen ook gebleken dat de afstemming over de commissies heen beperkt was, waardoor er binnen commissies eigen dynamieken ontstaan over de interpretatie en toepassing van sommige beoordelingselementen. De Adviescommissie formuleerde daarom drie aanbevelingen om de interpretatie van het beoordelingskader eenduidiger te maken:

- Het departement nam deze aanbevelingen ter harte bij de voorbereiding van de beoordeling. In overleg met Socius werd er gewerkt aan opleidingen voor organisaties en voor externe experts. Concreet werden er twee nota's gemaakt rond de zakelijke en financiële beoordelingscriteria, ontwikkelde Socius vormingen, begeleidingen en tools voor de sector, en ontwikkelde het departement in afstemming met Socius een opleidingspagina met webinars, screencasts en een leidraad voor de beoordeling. Verder werd gezorgd voor afstemming over de commissie heen aan de hand van een voorbereidingstraject voor de administratie, wekelijkse intervisie tussen interne experts en een aantal voorzittersvergaderingen.

22.06.2026

organisaties benoemen in de toelichting specifiek de laboratoriumrol als onduidelijk beschreven in het decreet. De focus op de laboratoriumrol is in lijn met de analyse van de scores op de rollen die hierboven al werd beschreven. De andere rollen werden niet specifiek door organisaties benoemd. De bezorgdheid over de duidelijkheid van de laboratoriumrol wordt ook uitgedrukt door een klein aantal experts en voorzitters.

organisaties vermelden ook de vrees voor een te subjectieve of interpretatieve invulling van de beoordelingscriteria door commissieleden. De kritiek over de interpretatieve aard van de inhoudelijke beoordelingscriteria komt ook naar voor wanneer de organisaties wordt gevraagd of een andere commissie tot hetzelfde resultaat zou zijn gekomen. Zoals beschreven in hoofdstuk 2.1.5 is het niet zo dat organisaties die vinden dat commissies weinig rekening hielden met de specifieke context van hun organisatie of stellen dat een beoordelingscommissie met een andere samenstelling misschien niet tot hetzelfde resultaat zijn gekomen, daarom ook vinden dat commissies de beoordelingscriteria niet correct hebben toegepast. Het beoordelingskader is in deze stelling dus een belangrijke factor.

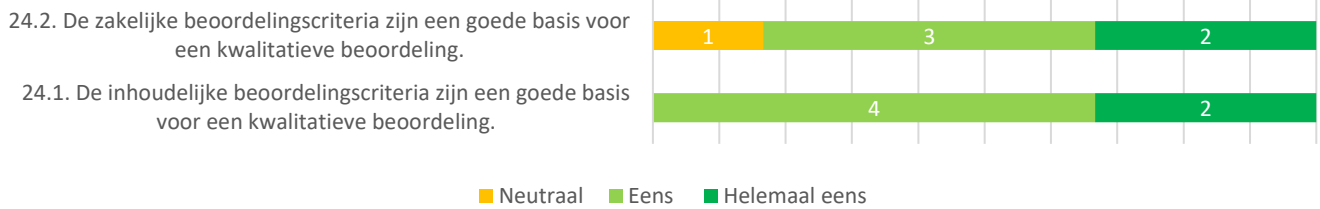

Uit de tabel hierboven blijkt dat experts positief zijn over het beoordelingskader, komt deze denking ook bij een 1 expert terug die een opmerking maakt over grote interpretatiemogelijkheden in het beoordelingskader.

an slotte maken 4 organisaties ook expliciet de opmerking dat de complexiteit van het beoordelingskader ertoe leidt dat er te veel tijd wordt besteed aan het invullen van de vragenlijst, wat leidt tot een grote planlast.

de voorzitters lezen we geen negatieve reacties op de beoordelingscriteria: alle respondenten zijn het eens helemaal eens met de stelling dat de inhoudelijke criteria een goede basis vormen. 5 van de 6 voorzitters vonden dat ook voor de zakelijke criteria.

Figuur 34: Resultaten van de vragenlijst voor voorzitters

2.2.3 De gesprekken met de nieuwe aanvragers

De beoordeling van de dossiers van de nieuwe aanvragers gebeurde op basis van de ingediende documenten en een gesprek met de beoordelingscommissie. Dat gesprek bestond uit 2 delen: eerst een pitch van maximaal 10 minuten, daarna een vragenronde van de commissieleden (maximaal 20 minuten). De pitch moest opgebouwd zijn rond 3 kernvragen:

- Waarom is de werking sociaal-cultureel?
- Wat is het plan om op te schalen naar een werking met een relevantie en uitstraling voor Vlaanderen?
- Waarom vraagt de organisatie precies dit subsidiebedrag?

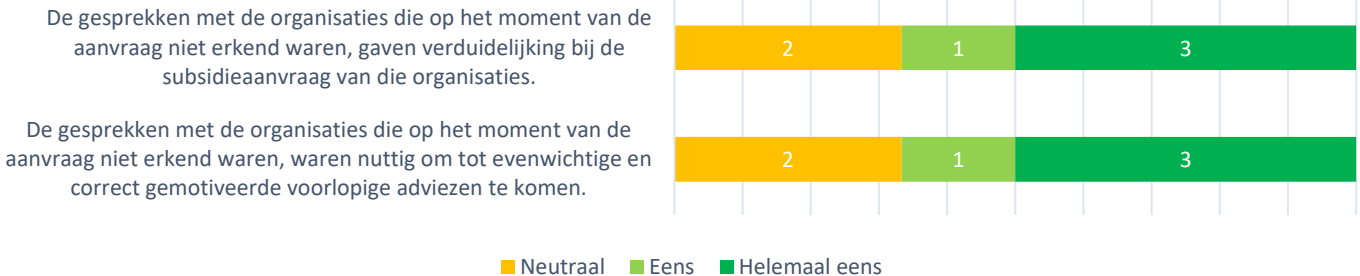
Deze kernvragen kregen de nieuwe aanvragers in januari toegestuurd. De vragen van de commissieleden werden niet vooraf gedeeld met de organisaties.

12 van de 32 nieuwe aanvragers vullen de bevraging in. De helft daarvan wist met bovenstaande richtlijnen goed hoe ze zich moest voorbereiden op het gesprek. Voor 4 van de 12 respondenten was dat niet duidelijk. 2 organisaties gaven een neutrale beoordeling. De gesprekken zelf verliepen volgens 11 van de 12 organisaties respectvol, 1 organisatie gaf een neutrale beoordeling.

Over de beschikbare tijd tijdens het gesprek met de beoordelingscommissie waren de meningen meer verdeeld. Slechts 3 van de 12 organisaties vonden dat er genoeg tijd was. 7 organisaties vonden van niet en 2 bleven neutraal. Ook enkele externe experts gaven in de open antwoorden aan dat de tijd te kort was. De interne experts vonden de gesprekken enerzijds erg tijdsintensief — omdat het organiseren van de gesprekken veel tijd vergt binnen de beperkte tijdspanne van een commissievergadering —, anderzijds werd ook bij hen de krappe tijdspanne aangehaald om verduidelijkende vragen te kunnen stellen.

Desondanks vinden al de respondenten dat het een meerwaarde is om hun werking toe te kunnen lichten. Ook de externe experts en voorzitters bevestigen dat de gesprekken met de organisaties die op het moment van de aanvraag niet erkend waren, verduidelijking gaven bij de subsidieaanvraag van die organisaties en nuttig waren om tot evenwichtige en correct gemotiveerde voorlopige adviezen te komen.

Figuur 35: Resultaten uit de vragenlijst voor voorzitters

Figuur 36: Resultaten van de vragenlijst voor externe experts

De interne experts vonden eveneens dat er tijdens het gesprek nog onduidelijkheden in het dossier konden worden opgehelderd, maar dat een ander format misschien wel aan de orde is. Alle partijen zien de mogelijkheid tot dialoog dus als positief. Dat komt ook duidelijk aan bod in de antwoorden op de open vragen. Zowel externe experts als organisaties vinden het mondeling toelichten van de werking een grote meerwaarde en pleiten ervoor om dat ook meer te integreren in de procedure voor de reeds erkende organisaties.

Een focusgroep met enkele externe experts gaf de bedenking dat een voorbereidingstraject met nieuwe organisaties geen slecht idee zou zijn. Die experts ervaren de drempel om toe te treden tot het erkende sociaal-cultureel volwassenenwerk als hoog. Uit de bevraging van organisaties is het niet mogelijk om op te maken in welke mate dat gevoel ook leeft bij potentiële instromers: weinigen onder hen hebben de vragenlijst ingevuld en het werd ook niet expliciet bevestigd. Toch lees je bij 2 organisaties het sentiment dat het voor een kleine organisatie zonder routine en personeelskracht heel moeilijk is om aan de verwachtingen te voldoen. De mogelijkheid van een voortraject of een afzonderlijke procedure voor potentiële instromers kan nader onderzocht worden.

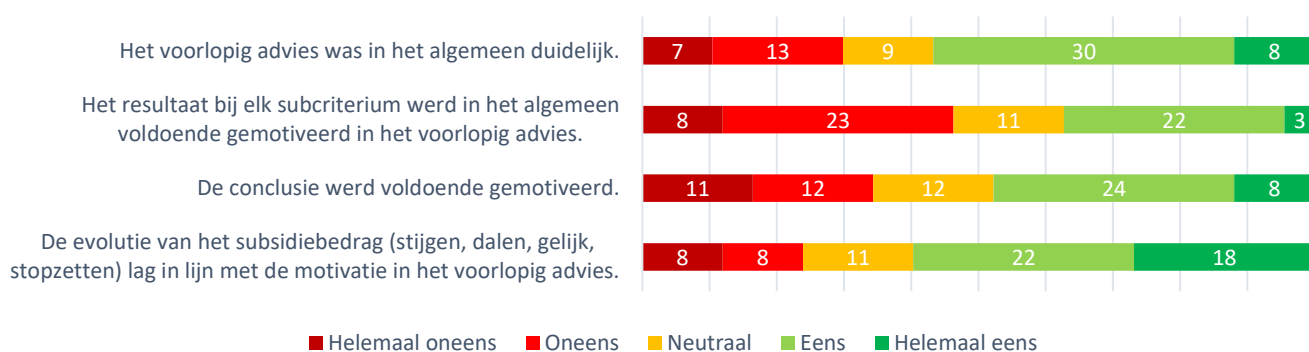
2.2.4 Voorlopige adviezen

Op 30 april 2025 ontvingen de organisaties, met uitzondering van organisaties die in een remediëringstraject zaten, het voorlopige advies. Aangezien de Vlaamse Regering pas eind april besliste om de beslissingen over de remediëringadviezen in het najaar 2025 samen te nemen met de beslissing over de beleidsperiode 2026-2030, ontvingen de betrokken organisaties het voorlopig advies met wat vertraging: ten laatste op 15 mei 2025.

Om de werklust in het departement binnen de perken te houden, werd er voor de adviezen gebruikgemaakt van standaardformuleringen. Wanneer een subcriterium de score 'voldoende' kreeg, werd er geen bijkomende motivering in het advies opgenomen. Bij de scores 'voldoet ten dele' of 'onvoldoende' werd wel een inhoudelijke motivering toegevoegd. Daarnaast bevatte elk advies een algemene conclusie die het totaalbeeld van het advies samenvatte en ook de sterke punten van de aanvraag expliciet een plaats gaf.

Externe experts en voorzitters zijn overwegend tevreden over de mate waarin de beoordelingscommissie erin slaagde om evenwichtige en correct gemotiveerde voorlopige adviezen te formuleren.

Figuur 37: Resultaten van de vragenlijst voor organisaties

Uit figuur 37 blijkt dat organisaties daarentegen minder positief zijn over de voorlopige adviezen. Opvallend is dat de tevredenheid onder organisaties in 2025 lager ligt dan bij de visitaties in 2023. Toen gaf een grote meerderheid aan dat het voorlopige verslag duidelijk was (46/50 organisaties), dat de conclusie 'voldoende' gemotiveerd was (40/50), en dat elk beoordelingselement voldoende onderbouwd werd (38/50). Bovendien vonden 36 van de 50 organisaties dat het verslag aansloot bij wat ze op basis van het gesprek hadden verwacht. Ook in 2020 lag de tevredenheid over de duidelijkheid van het voorlopige advies hoger, met 64% van de organisaties die er positief over waren.

De open antwoorden leveren een aantal mogelijke verklaringen op. Het gebrek aan motivering bij de score 'voldoende' wordt het vaakst aangehaald als verklaring van bovenstaande scores. Zowel organisaties als externe en interne experts geven aan dat de nadruk daardoor vooral op het negatieve ligt en dat er soms nuance wegvalt. De werking met standaardformuleringen moet dus herbekeken worden in de toekomst.

Ook in de open vragen komt haar voor dat het begrip 'feitelijke onjuistheden' nog verhelderd moet worden, enerzijds om te voorkomen dat de replieken van de organisaties nodeloos lang worden, anderzijds om de discussie tijdens de commissievergaderingen te vergemakkelijken.

Ook in de open vragen kwam dit meerdere keren aan bod: organisaties zijn van mening dat de beoordelingscommissies te weinig ingegaan zijn op de repliek. Dat hangt samen met het feit dat enkel de aspecten van de repliek die over feitelijke onjuistheden in het advies gingen, door de commissie behandeld zijn. De zeer uitgebreide reacties van sommige organisaties geven de indruk dat zij de beperking tot feitelijke onjuistheden in het advies naast zich neerleggen en de repliek als laatste kans aangrijpen om extra verduidelijking of nieuwe informatie te geven bij elke passage in het advies waarmee ze het niet eens zijn.

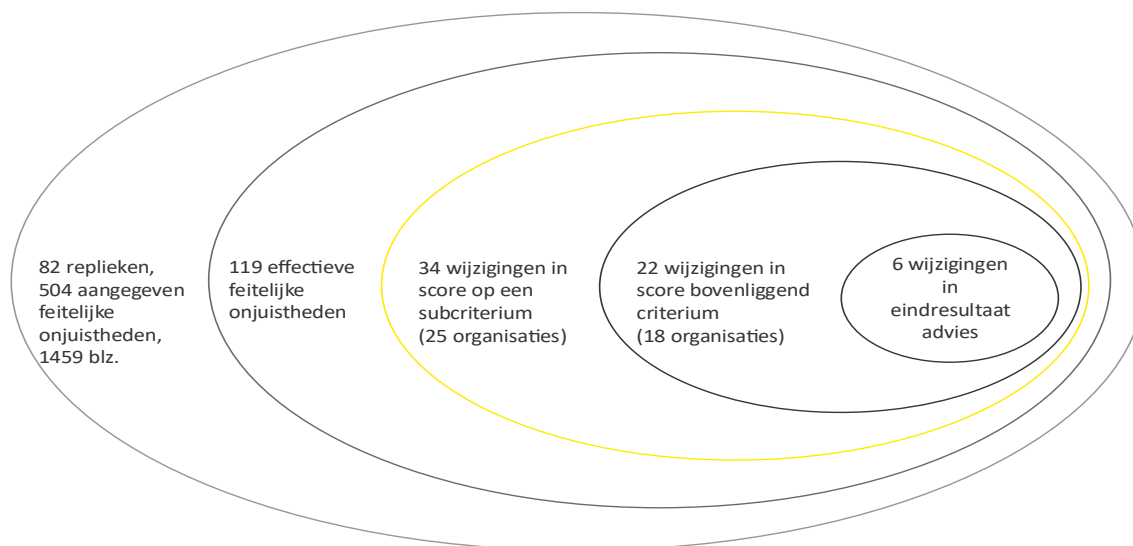
Bij de visitaties in 2023 was er geen sprake van een repliek op basis van feitelijke onjuistheden. De antwoorden van de organisaties in de bevraging van 2023 schetsten een positiever beeld. Toen gaven 7 van de 50 organisaties aan dat de motivatie onvoldoende was en 9 van de 50 organisaties vonden dat het antwoord niet duidelijk was.

Uit de open vragen blijkt dat organisaties in de huidige repliekenprocedure vooral een gebrek aan dialoog ervaren. De feitelijke onjuistheden bieden volgens de organisaties maar een beperkte mogelijkheid tot dialoog en sommige organisaties pleiten dus voor een uitbreiding van de repliekmogelijkheid. Organisaties investeerden veel tijd in het opstellen van hun repliek, waardoor ze het beknopte antwoord van de beoordelingscommissie vaak teleurstellend vonden.

Ook in 2020 werd er gewerkt met feitelijke onjuistheden voor organisaties met een positief advies of een positief advies met aanbevelingen. Toen werd de wens naar meer dialoog in de repliekfase eveneens geuit door externe experts. In de huidige beoordelingsronde merkten experts op dat het vaak om lange replieken ging, die door het hanteren van feitelijke onjuistheden niet volledig konden worden meegenomen. Een uitbreiding van de repliekmogelijkheden leeft in 2025 minder sterk bij hen, ondanks het waardevol achten van dialoog tijdens de hele procedure. Interne experts geven wel aan dat een verruiming van de repliekmogelijkheid nuttig zou kunnen zijn voor organisaties met een negatief voorlopig advies, zoals dat ook het geval was in de procedure van 2020.

Aangezien zowel externe experts als organisaties doorheen de bevraging regelmatig de meerwaarde van dialoog benadrukken, is het aangewezen om verder te onderzoeken op welke manier en op welk moment meer dialoog geïntegreerd kan worden in de beoordelingsprocedure. In 2020 werd al het belang benadrukt van het verkennen van dialoogmogelijkheden tussen organisatie en commissie tijdens de beoordelingsfase. Er werd toen aangegeven dat dit de kwaliteit van de beoordeling kan verbeteren, op voorwaarde dat er voldoende capaciteit beschikbaar is. Ook de interne experts zien het belang daarvan in, maar enkel als er voldoende capaciteit beschikbaar is.

Figuur 42: Overzicht van aantal replieken, feitelijke onjuistheden en wijzigingen

Zowel bij experts als bij organisaties leeft het gevoel dat er weinig wijzigingen volgden op de ingediende replieken. De concrete cijfers in figuur 42 schetsen een genuanceerder beeld. De replieken van de 82 organisaties hebben tot de volgende scorewijzigingen in de definitieve adviezen geleid:

- Bij 25 organisaties werd een scorewijziging op subcriteriumniveau doorgevoerd.
- Bij 18 organisaties was er sprake van een scorewijziging op het bovenliggende criterium.
- Van die 18 organisaties kregen 6 ook een gewijzigd advies (5 keer van NEG naar PMA, 1 keer van PMA naar POS).

Deze cijfers komen ongeveer overeen met de beoordeling in 2020. Toen dienden 84 van de 139 organisaties met een landelijke werking een repliek in en wijzigde ook bij 6 organisaties het advies na repliek, ondanks de deels verschillende procedure.

Op 15 juli kregen de organisaties hun definitieve advies. Waar 47 van de 52 externe experts en voorzitters vinden dat ze erin geslaagd zijn om tot correct gemotiveerde adviezen te komen, zijn de meningen bij de organisaties meer verdeeld:

Figuur 43: Resultaten uit de vragenlijst voor organisaties

Ook gedurende de beoordelingsprocedure in 2020 kwam de motivering van het subsidiebedrag reeds als een pijnpunt naar voren.

2.2.6 Bepaling van de subsidiebedragen

Artikel 32 van het decreet vermeldt de regels om het geadviseerde subsidiebedrag te bepalen voor organisaties die al een werkingssubsidie ontvangen. Het geadviseerde subsidiebedrag kan ten opzichte van het subsidiebedrag van de laatste beleidsperiode evolueren (stijgen, dalen, gelijk blijven, stopgezet worden) op basis van het resultaat bij de evaluatie in combinatie met het resultaat van de beoordeling. In de tabel worden de opties volgens artikel 32 schematisch weergegeven.

Evaluatie	Beoordeling	Geadviseerd subsidiebedrag
Positief zonder aanbevelingen	Positief advies / met aanbevelingen	Hoger of gelijk
	Negatief advies	Gelijk of lager
Positief met aanbevelingen	Positief advies	Hoger of gelijk
	Positief met aanbevelingen	Hoger, gelijk of lager
	Negatief advies	Lager of stopzetten
Negatief	Positief advies / met aanbevelingen	Gelijk of lager
	Negatief advies	Lager of stopzetten

Tijdens de vorige beoordelingsronde in 2020 bleek dat beoordelingscommissies concretere handvaten wensten om tot een geadviseerd subsidiebedrag te komen. Daarop werkte het departement tijdens de vorige beoordelingsronde een model uit. Ter voorbereiding van de beoordelingsronde in 2025 ging het departement aan de slag om een concreet model uit te werken, aangepast aan de regels van het nieuwe decreet. Dat model werd door de Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk bekrachtigd in een [adviesnota](#).

Het model om tot een geadviseerd subsidiebedrag te komen, start met een categorisering van de organisaties op basis van de resultaten van de evaluatie in 2023. Vervolgens wordt op basis van het eindresultaat bij de beoordeling aan elke categorie een mogelijke evolutie van subsidiebedrag toegekend. De voorgestelde

evolutie is verfijnd in verhouding tot de ruime categorieën in de bovenstaande tabel, bijvoorbeeld ‘hoger’ wordt maximale stijging, hoge stijging, gemiddelde stijging of lage stijging. Tot slot wordt aan elke mogelijke evolutie een concreet subsidiebedrag toegekend.

Uit het model komt bijvoorbeeld het volgende:

- een organisatie met 1 onvoldoende en maximaal 4 keer ‘voldoet ten dele’ bij de evaluatie in 2023 komt bij een negatief advies bij de beoordeling uit op gemiddelde daling. Scoort ze bij de beoordeling ‘positief met aanbevelingen’, dan blijft ze gelijk. Scoort ze ‘positief zonder aanbevelingen’, dan schrijft het model een lichte stijging voor.
- een organisatie met 9 tot 12 keer ‘voldoet’ bij de evaluatie in 2023, kan maximaal stijgen wanneer ze bij de beoordeling ‘positief zonder aanbeveling’ behaalt, sterk stijgen bij een positief advies met aanbevelingen en licht dalen bij een negatief advies.

Het model is richtinggevend. De beoordelingscommissie toetst steeds of de (mathematische) uitkomst van de mate van stijgen, dalen, gelijk blijven of stopzetten, in lijn ligt met de algemene bevindingen van de commissie. Daarbij stelt de beoordelingscommissie zich volgende vragen:

- Is de meervraag goed onderbouwd? (bij stijging)
- Is er een goede afstemming tussen het zakelijke en het inhoudelijke beleid? (bij stijging)
- Is de algemene kwaliteit van het gehele beleidsplan en/of kwaliteit van de remediëring in lijn met de door het model voorgestelde stijging of daling?

Voor een stijging van het bedrag werken commissies met vaste, absolute bedragen. Een maximale stijging bedraagt 150.000 euro (de decretaal bepaalde minimumsubsidie). Zo krijgen kleinere organisaties meer substantiële groeikansen, wat tegemoetkomt aan de aanbeveling uit de evaluatie van de visitaties van 2023. Volgens dat model kan het subsidiebedrag van een kleinere organisatie bijna verdubbelen, terwijl grotere organisaties ook nog steeds een volledige minimumsubsidie extra kunnen ontvangen. Dalen gebeurt wel procentueel ten opzichte van het subsidiebedrag van 2025, vanuit de redenering dat bij de kleinere organisaties – het overgrote deel van de gesubsidieerde organisaties – een daling met een vast bedrag tot onrealistische verlagingen van het subsidiebedrag zou leiden. De maximale daling is 25%.

Evolutie	In concrete cijfers
Maximale stijging	+ 150.000 euro
Hoge stijging	+ 112.500 euro
Gemiddelde stijging	+ 75.000 euro
Lage stijging	+ 37.500 euro
Gelijk	bedrag laatste jaar vorige beleidsperiode
Lichte daling	- 6,25% van bedrag laatste jaar vorige beleidsperiode
Gemiddelde daling	- 12,5% van bedrag laatste jaar vorige beleidsperiode
Sterke daling	- 18,75% van bedrag laatste jaar vorige beleidsperiode
Maximale daling	- 25% van bedrag laatste jaar vorige beleidsperiode
Stopzetting	- 100%

Beoordelingscommissies hebben dit model dus steeds in twee stappen toegepast. Eerst werd er nagegaan welk subsidiebedrag er uit het model naar voor kwam, vervolgens werd dat getoetst. Elke commissie heeft op

////////////////////////////////////

basis van het richtinggevend model bijstellingen doorgevoerd en heeft ervoor gekozen om voor specifieke dossiers het geadviseerde bedrag meer of minder te laten stijgen. Concreet is voor 66 van de 113 aanvragers die reeds gesubsidieerd waren in 2021-2025, het bedrag dat uit het model kwam gevolgd en als geadviseerd subsidiebedrag opgenomen. Voor 47 organisaties is het voorgestelde bedrag bijgesteld, 34 keer naar een hoger bedrag dan uit het model kwam (= een minder sterke daling of een sterkere stijging), 13 keer naar een lager bedrag dan uit het model kwam (= een sterkere daling of een minder sterke stijging).

De experts geven aan dat ze over het algemeen tevreden waren met het model en dat het een houvast gaf om tot een subsidiebedrag te komen. De evaluatie werd wel als sterk bepalend beschouwd, zowel in het decreet zelf als in de uitwerking van dit model. Ook organisaties die een negatieve evaluatie hadden in 2023, maar positief geremedieerd waren, konden volgens het model niet gelijk blijven en dat werd als erg streng gezien. Doordat het model richtinggevend was, kon de commissie zelf wel beslissen om de beoordeling meer te laten doorwegen.

Algemeen zorgen de richtlijnen voor de commissies ervoor dat zowel evaluatie als beoordeling een rol spelen voor het bepalen van het subsidiebedrag. In de logica van het beoordelingskader geeft dat soms wel verwarring. Het kader is er sterk op gericht dat het zakelijke en financiële beleid afgestemd is op het inhoudelijke plan van een organisatie. Nadat een commissie een volledig plan vanuit deze filosofie heeft beoordeeld, blijkt dan dat het subsidiebedrag volgens een andere logica wordt bepaald en dat een goed plan niet noodzakelijk met de gevraagde subsidie kan gehonoreerd worden, omdat de organisatie in het verleden een minder goede evaluatie had – of omgekeerd.

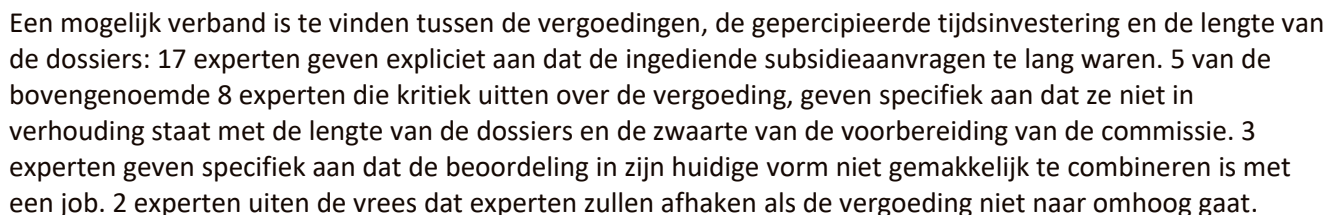
Nieuwe organisaties hebben uiteraard nog geen visitaties achter de rug en vallen dus niet onder de decretale regels over de evolutie van de subsidiebedragen noch onder bovenstaand model. Bij subsidieaanvragen van nieuwe organisaties kijken de beoordelingscommissies dan ook steeds naar het gevraagde subsidiebedrag in verhouding tot de kwaliteit van het beleidsplan. Van de 32 aanvragers kregen 21 organisaties een negatief advies (= 0 euro). Van de 11 organisaties met een positief advies waren er 7 zonder aanbevelingen en 4 met aanbevelingen. Voor 8 organisaties werd het gevraagde bedrag geadviseerd. Voor 3 organisaties (alle 3 met een positief advies met aanbevelingen) werd een lager bedrag geadviseerd dan er gevraagd was.

2.2.7 De tijdsinvestering en vergoeding

De beoordelingsprocedure is een tijdsintensief proces, voor alle betrokken partijen. Voor organisaties kenmerkt vooral de periode voorafgaand aan de beoordeling zich door een grote planlast om het beleidsplan en alle andere nodige documenten tegen de deadline van 15 december klaar te krijgen. Verschillende respondenten geven aan dat de beleidsplanning een grote druk op de organisatie legt, zeker bij kleinere organisaties.

In dit hoofdstuk focussen we op tijdsinvestering tijdens de beoordeling zelf, vanuit het perspectief van de externe experts, de voorzitters en het departement.

25 experts gaven aan dat ze tevreden tot heel tevreden zijn met de vergoeding die ze kregen voor hun opdracht, 10 experts gaven aan neutraal te staan tegenover deze stelling, terwijl 11 experts ontevreden zijn. In de bevraging over de beoordeling van 2020 gaven 18 van de 37 experts aan dat ze ontevreden waren met de vergoeding. We kunnen met andere woorden vaststellen dat de vergoeding positiever wordt ervaren in vergelijking met de vorige beleidsperiode. Toch mogen we verdeeldheid bij de experts niet onderschatten. 8 van de 46 experts geven doorheen de bevraging soms meermaals aan dat de vergoeding niet in verhouding staat tot de geleverde prestaties. Net als in de vorige beleidsperiode lijkt tijdsinvestering meer verdeeldheid te zaaien. 19 van de experts geven aan dat de tijdsinvestering niet in lijn lag met wat ze verwacht hadden. 10 experts positioneren zich als neutraal tegenover de stelling en 16 experts geven aan dat de tijdsinvestering wel in lijn lag met hun verwachting.

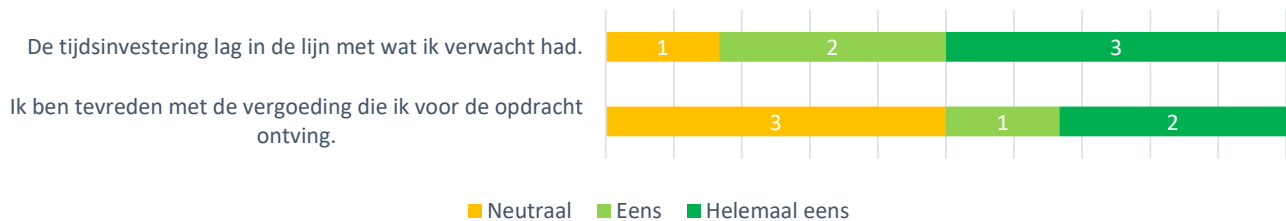
2.2.7.2 De voorzitters

De 6 bevestigde voorzitters lijken over het algemeen positief te kijken naar hun vergoeding: 2 voorzitters zijn heel tevreden, 1 is tevreden en 3 reageerden neutraal. Ook de tijdsinvestering lag bij de voorzitters meer in lijn met de verwachtingen. 6 voorzitters reageren positief tot heel positief, terwijl slechts 1 voorzitter er neutraal op reageert. Een mogelijke verklaring daarvoor is dat voorzitters vaak ervaren commissieleden zijn die al weten hoe het eraan toe gaat in de commissies.

Toch onderschrijven 2 voorzitters het sentiment bij sommige experten over de onevenredige verhouding tussen de vergoedingen en de tijdsinvestering.

2 voorzitters uiten ook de bezorgdheid dat hun experts niet altijd beseffen wat voor tijdsinvestering het commissiewerk vraagt. Beiden zien hierin een rol voor de administratie, die duidelijker de verwachtingen rond de tijdsinvestering moet communiceren.

Figuur 45: Resultaten uit de vragenlijst voor voorzitters

2.2.7.3 Het departement

De betrokken medewerkers van het departement gaven het signaal dat de werkdruk bij de beoordeling hoog was. Hoe zwaar de medewerkers het proces ervaarren, hangt sterk af van de tijd die ze konden vrijmaken om enkel op de beoordeling te focussen. De combinatie van de beoordeling en de taken in functie van de normale werking van het team maakte het geheel extra zwaar. De beoordeling zou comfortabeler zijn geweest mocht het team in die periode zijn vrijgesteld van het gewone takenpakket.

Zowel meer ervaren als nieuwe collega's gaven aan dat er weinig marge was tussen de commissievergaderingen om alles voor te bereiden. Er was geen tijd om verlofdagen op te nemen. Een aantal collega's rapporteerden frequent en lang avond- en weekendwerk in de periode. Naast de werkdruk schatten de betrokken medewerkers het stressniveau in de periode als erg hoog in. Meer tijd tussen de vergaderingen zou de voorbereiding van de dossiers ten goede komen, meer tijd op de commissievergaderingen zou meer ruimte geven aan discussies over nuances in de dossiers. Het is echter steeds afwegen tussen een aanvaardbaar aantal vergadermomenten voor externe experts en voldoende tijd voor discussie.

Het departement gaf aan dat de beoordelingsperiode extra zwaar was omdat de beoordeling van de landelijke organisaties gelijkliep met de beoordeling van de regionale organisaties en deels overlapte met de procedure voor de remediëring. Op die manier was niemand vrijgesteld van de beoordeling. Een collega met een vlinderfunctie, die kon ingezet worden om de essentiële taken van het departement verder op te volgen, had de last kunnen verlagen. Mogelijk zou een minder gelijklopende en een ruimer gespreide beoordeling in de tijd de druk op het departement verlichten. Ook een koppeling van de remediëring aan de beoordeling zou ademruimte kunnen geven. Verder gaf het departement ook aan dat de beoordeling erg lang liep. Tot slot zorgden het uitstel van de beslissing over de remediëring en de laattijdige beslissing van de Vlaamse Regering voor een daling in de moraal in het departement.

2.2.8 De cyclus van evaluatie, remediëring en beoordeling

De evaluatie- en beoordelingscyclus binnen het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk bestaat uit een evaluatie in het derde jaar van de beleidsperiode aan de hand van een plaatsbezoek, een remediëring bij een negatieve evaluatie en een beoordeling aan het begin van de nieuwe beleidsperiode. Zowel bij de evaluatie als

bij de beoordeling wordt er teruggeblikt naar het vorige evaluatie- of beoordelingsmoment en gaan commissies na hoe organisaties met de eventuele aanbevelingen aan de slag zijn gegaan.

Na de evaluatie in 2023 ontvingen 22 organisaties een negatief advies (zie ook 1.4.2). Zij startten een remediëringstraject van 12 maanden na ontvangst van het negatieve advies. Omdat de plaatsbezoeken om praktische redenen verspreid liepen doorheen het jaar 2023 en de timing voor het bezorgen van het advies na het plaatsbezoek strikt geregeld is in het decreet, hadden niet alle remediëringstrajecten dezelfde begin- en einddatum. Zo zijn er organisaties die het remediëeringsrapport, het resultaat van het remediëringstraject, moesten indienen in de zomer van 2024 en andere organisaties pas in het voorjaar van 2025. Dat verschil in timing, dat ook het indienen van de nieuwe subsidieaanvraag (december 2024) doorkruiste, was niet opportuun. Om alle organisaties gelijk te behandelen, is er gekozen om alle remediëeringsrapporten in eenzelfde periode te behandelen en alle remediëeringsadviezen pas te versturen na het indienen van het beleidsplan.

De 6 beoordelingscommissies die de remediëringsrapporten behandeld hebben, zijn telkens samengesteld uit 4 externe experts, een interne expert en een externe voorzitter. Bij de samenstelling is er rekening gehouden met continuïteit (experten uit de visitatiecommissie van het remediëringsdossier) en vernieuwing. De beoordelingscommissies formuleerden, na het proces van voorlopige remediëringsadviezen en een mogelijke repliek op feitelijke onjuistheden, 11 positieve en 10 negatieve remediëringsadviezen. Alle organisaties ontvingen het definitieve remediëringsadvies op 14 maart 2025. Zij konden dus geen rekening houden met deze remediëringsadviezen bij de opmaak van het nieuw beleidsplan.

Zowel de organisaties als de experts geven in de open antwoorden op de vragenlijsten aandachtspunten mee over de cyclus van evalueren, remediëren en beoordelen. Ook het departement haalt enkele aandachtspunten aan, zie het vorige hoofdstuk.

Een organisatie geeft aan dat ze meer tussentijdse feedback wenst, en niet enkel tijdens de evaluatie en de beoordeling. Een andere organisatie geeft aan dat binnen deze cyclus het evaluatiemoment de meest verrijkende ervaring is. Ook wijst men op de timing van de remediëring die niet optimaal verloopt.

Uit de open antwoorden van de externe experts en tijdens de terugkomdag komt de nood aan dialoogmomenten tijdens de beoordelingsprocedure naar boven. Een organisatie enkel op papier beoordelen is niet altijd gemakkelijk. Ook hier wijzen experts dus op het verschil met het evaluatiemoment. Een externe expert haalt ten slotte aan dat het niet efficiënt is dat het remediëringsproces en het beoordelingsproces afzonderlijke processen zijn.

2.2.9 Beslissing

Het uitvoeringsbesluit bij het decreet bepaalt dat de Vlaamse Regering uiterlijk op 30 september van het laatste jaar van de beleidsperiode beslist over de werkingssubsidies voor sociaal-culturele volwassenenorganisaties. De Vlaamse Regering heeft zich niet aan deze termijn gehouden. Op 13 november 2025 nam ze de beslissing over de werkingssubsidies voor de komende beleidsperiode.

De beslissing van de Vlaamse Regering volgt voor 77 van de 145 organisaties met een landelijke werking het geadviseerde bedrag van de beoordelingscommissies. In bijna de helft van de gevallen wijkt het toegekende

////////////////////////////////////

bedrag dus af van het geadviseerde bedrag. De Vlaamse Regering besliste om een aantal **algemene aanpassingen** aan de geadviseerde bedragen door te voeren.

- Zo beslist ze om alle geadviseerde stijgingen af te toppen op een stijging van de subsidie met 3% ten opzichte van 2025 (met uitzondering van Gezinsbond, zie verder) en subsidiebedragen boven de 3 miljoen euro niet te laten stijgen. Bij de afgetopte stijgingen zijn ook een aantal excellerende organisaties met een goede evaluatie in 2023 en opnieuw een positief advies zonder aanbevelingen voor 2026-2030. De beoordelingscommissie adviseerde voor hen een sterke stijging. De beslissing, met een aftopping op 3% stijging kwam voor deze organisaties dan ook hard aan.
- Wat de nieuwe aanvragers betreft, worden de positieve adviezen gevolgd, op HOTM na (zie verder), maar de geadviseerde subsidiebedragen worden wel verminderd met 3%. Aan het bedrag van Hannah Arendt Instituut werd niet geraakt. Dat vroeg de minimale werkingssubsidie binnen het decreet aan. De negatieve adviezen voor de nieuwe aanvragers worden zonder uitzondering gevolgd.

Daarnaast zijn er in de beslissing van de Vlaamse Regering nog een aantal **specifieke afwijkingen**:

- Zoals toegelicht in hoofdstuk 2.2.7. maakten de beoordelingscommissies gebruik van een model om tot het geadviseerde bedrag te komen. Het subsidiebedrag dat voortkwam uit het model, kon de commissie na toetsing aan een aantal elementen bijsturen. In 7 gevallen beslist de Vlaamse Regering om de bijsturingen van de commissies terug te draaien. In 5 gevallen leidt de beslissing tot een lager toegekend bedrag, in 2 gevallen tot een hoger toegekend bedrag.
- De Vlaamse Regering volgt over het algemeen de adviezen tot stopzetting. Dat is het geval voor de 10 organisaties die een negatief remediëradvies en negatief subsidieadvies kregen. Daarnaast zet ze ook de subsidie stop van de 2 organisaties met een positief remediëradvies en een negatief subsidieadvies (+ advies tot stopzetting). 2 geadviseerde stopzettingen zijn niet gevolgd: Timotheus en Stichting Lodewijk de Raet krijgen een subsidiebedrag dat 40% lager ligt dan het subsidiebedrag dat ze in 2025 ontvingen, met als motivatie dat beide organisaties in 2023 nog een positieve evaluatie met aanbevelingen kregen.
- Voor 3 organisaties is er een specifieke motivering voor een hoger bedrag dan geadviseerd:
 - Het subsidiebedrag van Gezinsbond blijft gelijk aan het geadviseerde bedrag (4% stijging in plaats van een aftopping op 3% stijging), wegens het grote bereik van deze organisatie binnen de Vlaamse samenleving.
 - Het subsidiebedrag van S-Plus blijft gelijk, wegens de grote impact en bereik van deze organisatie op de sociaal-culturele participatie van senioren in tijden van vergrijzing.
 - Het subsidiebedrag van Samana daalt minder dan geadviseerd, wegens de dagelijkse inzet en impact van de vele duizenden vrijwilligers van Samana in de strijd tegen eenzaamheid.
- LABO (in de periode 2021-2025 reeds erkend) en HOTM (nieuwe aanvrager) krijgen geen subsidies toegekend omwille van “geen ondubbelzinnige afstandname van gewelddadige acties”.
- Gelet op het *Vlaams actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme en terrorisme* van 24 oktober 2025 brengt de Vlaamse Regering de subsidies aan Climaxi, Vrede,

////////////////////////////////////

Vredesactie en GetBasic terug tot 150.000 euro, en dit omwille van “de steun aan acties van de organisatie Code Rood”.

De laattijdige beslissing van de Vlaamse Regering heeft voor veel onrust in de sector gezorgd. De laattijdige beslissing houdt niet enkel in dat de Vlaamse Regering de eigen decretale deadlines niet volgt. Ze heeft ook tot gevolg dat organisaties die een aanzienlijk lager bedrag toegekend gekregen hebben dan het bedrag dat in juli 2025 geadviseerd was, zich hier niet tijdig op hebben kunnen voorbereiden. De laattijdige beslissing was bovendien het onderwerp van veel artikels in de pers over (het uitblijven van) de beslissing, waarin vaak foute informatie werd gedeeld. Ook de parlementaire discussie en uitspraken van politici hebben de beoordelingsprocedure, de commissies, het decreet en bij uitbreiding de sector zelf in een slecht daglicht geplaatst. De Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk en de voorzitters van de beoordelingscommissies hebben dat elk aangekaart in een brief aan de Vlaamse Regering. Ook de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk van de SARC bracht een [briefadvies](#) uit over de beslissing, waarin ze zowel wijst op de laattijdigheid van de beslissing als op de schendingen van de grondwet, de cultuurpactwetgeving en de specifieke subsidieregels in het decreet zelf.

3.1 GLOBALE RESULTATEN

In 2020 werden nog 13 organisaties geëvalueerd en beoordeeld. 8 organisaties ontvingen toen een positief advies zonder aanbevelingen, 5 organisaties een positief advies met aanbevelingen. Geen enkele organisatie met een regionale werking kreeg in 2020 een negatief advies.

Figuur 46: Overzicht van de adviezen voor organisaties met een regionale werking (2020 vs. 2025)

Jaar	POS	PMA	NEG
2025	10	1	1
2020	8	5	0

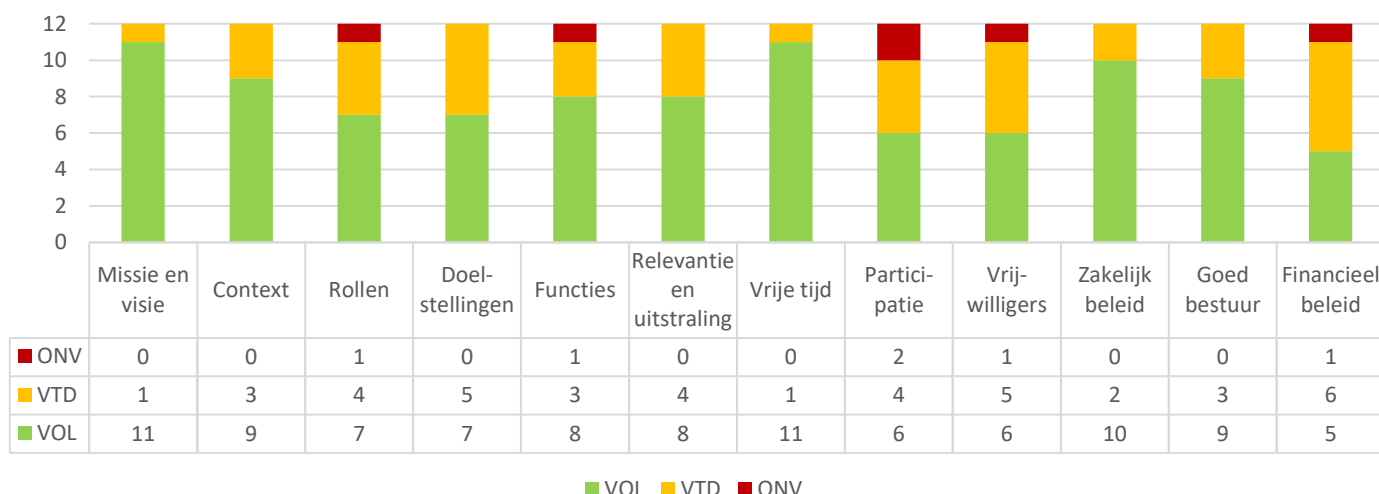
3.1.1 Scoreverdelingen beoordelingscriteria

Bij de evaluatie en de beoordeling van de organisaties met een regionale werking werden twee licht verschillende beoordelingskaders gebruikt. De Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk werkte met het departement een kader uit dat het mogelijk maakte om beide sets criteria te combineren tot één advies met één eindoordeel.

	Criterium voor de evaluatie 2021-2025	Criterium voor de beoordeling 2026-2030
1	De bijdrage van de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie aan het doel van het decreet van 7 juli 2017	De uitwerking van de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie en de inpasbaarheid ervan binnen de doelen van het decreet van 10 maart 2023.
2	De relatie van de missie en de visie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de door de organisatie omschreven actuele maatschappelijke context	De verhouding van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de actuele maatschappelijke en regionale context die ze zelf omschreven heeft
3	De bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie aan de realisatie van de drie sociaal-culturele rollen	De bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie tot de realisatie van de drie sociaal-culturele rollen
4	De strategische en operationele doelstellingen van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie	De strategische en operationele doelstellingen van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie;
5	De uitwerking van de vier sociaal-culturele functies	De uitwerking van de vier sociaal-culturele functies
6	De werking met een relevantie en uitstraling voor de betrokken regio of regio's, afgestemd op de culturele en maatschappelijke context van de regio en die complementair is aan de werking van andere spelers in de specifieke regio;	De relevantie en uitstraling van de werking voor de regio, complementair aan de werking van andere spelers in de specifieke regio
7	Een gesubsidieerde werking die zich grotendeels afspeelt binnen de vrije tijd	-

8	Een werking gericht op het brede publiek, gemeenschappen, doelgroepen en kansengroepen	De bijdrage van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie om sociaal-culturele participatie van iedereen te realiseren
9	De plaats van vrijwilligers in de sociaal-culturele volwassenenorganisatie en de manier waarop ze betrokken en ondersteund worden in relatie tot de visie en missie van de sociaal-culturele volwassenenorganisatie;	Het betrekken en ondersteunen van vrijwilligers en hun plaats in de organisatie:
10	Een geïntegreerd zakelijk kwaliteits- en financieel meerjarenbeleid	Het zakelijke beleid van de organisatie om het inhoudelijke beleid te ondersteunen:
11	De toepassing van de principes van goed bestuur	De toepassing van principes van goed bestuur
12	De afstemming tussen het voormelde inhoudelijke en zakelijke deel van het beleidsplan.	De concretisering en onderbouwing van het inhoudelijke beleidsplan in een realistisch financieel meerjarenplan:

Figuur 47: Verdeling scores per beoordelingscriterium
(organisaties met een regionale werking)

De organisaties haalden het vaakst een voldoende voor de uitwerking van de missie en visie en de inpasbaarheid daarvan binnen het decreet (11), voor de werking in de vrije tijd (11), en voor de kwaliteit van het zakelijke beleid (10). Daarnaast haalde geen enkele organisatie een onvoldoende voor de contextanalyse, het doelstellingenkader, de relevantie en uitstraling voor de regio, of de toepassing van de principes van goed bestuur.

In totaal werd er slechts 6 keer een onvoldoende gegeven op een beoordelingscriterium, wat opnieuw benadrukt dat de organisaties met een regionale werking een kwalitatieve werking ontplooiën.

4 HET BEOORDELINGSPROCES VOOR ORGANISATIES MET EEN REGIONALE WERKING

In augustus 2025 ontvingen ook de externe experts en de voorzitters van de commissie voor organisaties met een regionale werking en de regionale organisaties zelf een online vragenlijst. Ook die vragenlijsten werden maximaal afgestemd op die voor de evaluatie van de vorige beoordelingsronde.

Ook voor de organisaties met een regionale werking vond er een focusgroep met de twee interne experts/voorzitters plaats. De bevindingen uit de vragenlijsten werden teruggekoppeld op de bijeenkomst met de pool van externe experts in november 2025.

Dit hoofdstuk beschrijft de verschillende onderdelen van de procedure. Het geeft de resultaten van de online bevragingen weer, aangevuld met inzichten uit de interne evaluatie van het departement en de gesprekken met de leden van de pool tijdens het terugkommoment. De vragenlijst voor experts werd door 4 van de 7 experts ingevuld. Daarnaast vulden 8 van de 12 organisaties met een regionale werking de vragenlijst in. Hoewel de responsgraad in beide gevallen net iets meer dan 50% was, gaat het in absolute cijfers nog steeds over een laag aantal reacties, waardoor het moeilijk is om echt representatieve conclusies uit deze cijfers te trekken. Dit hoofdstuk gaat slechts op een aantal uitzonderlijke cijfers in. Verder liggen de antwoorden van deze externe experts sterk in de lijn met de antwoorden van externe experts voor de organisaties met een landelijke werking.

4.1 INHOUDELIJKE AFSTEMMING

4.1.1 De voorbereiding van de beoordeling

De externe experts voor de organisaties met een regionale werking kregen toegang tot hetzelfde opleidingsplatform als alle andere experts. Aanvullend werd voor deze experts een afzonderlijke leidraad ontwikkeld en kregen ze in hun startvergadering een specifieke toelichting bij de evaluatie- en beoordelingsprocedure voor organisaties met een regionale werking. De twee experts van het Departement Cultuur, Jeugd en Media die de visitatiebezoeken voorzaten, zetelden ook in de beoordelingscommissie als interne experts. Zij zorgden voor frequente afstemming zodat de verschillende evaluaties en beoordelingen zoveel mogelijk op dezelfde manier konden gebeuren.

De experts gaven aan dat het Departement Cultuur, Jeugd en Media voldoende ondersteuning bood tijdens de voorbereiding. Het webinar en de leidraden voor evaluatie en beoordeling werden door alle respondenten gebruikt en als zinvol ervaren, hoewel de waardering voor de leidraden verdeeld was (2 keer neutraal, 2 keer eens). De screencasts werden door de helft van de experts gebruikt en werden door die experts ook als zinvol beoordeeld. Schriftelijke suggesties ter verbetering gingen vooral over een betere toelichting bij het gebruik van het platform en meer coaching, in het bijzonder voor nieuwe experts.

4.1.2 De samenstelling van de commissies

Een beoordelingscommissie stond in voor de beoordeling van de nieuwe subsidieaanvragen. Die commissie was op dezelfde manier samengesteld als de commissies die aanvragen van organisaties met een landelijke werking beoordeelden. Ze was samengesteld uit zeven externe experts uit de pool, twee interne experts van het Departement Cultuur, Jeugd en Media en een externe voorzitter uit de pool.

Om zoveel mogelijk continuïteit tussen de evaluatie en beoordeling van de organisaties te verzekeren, gebeurde ook de evaluatie van de werking in de voorbije beleidsperiode aan de hand van een plaatsbezoek door dezelfde experts. Het nieuwe decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk van 2023 bepaalt dat evaluaties door een expert van het departement gebeuren, bijgestaan door externe experts. In die fase werd deze groep van experts dus formeel niet als een commissie omschreven. De twee interne experts uit de beoordelingscommissie namen in die fase een rol als voorzitter op.

Alle experts gaven aan tevreden te zijn met de inhoudelijke expertise van de leden van de beoordelingscommissie en de expertise van de voorzitter in het leiden, faciliteren en modereren van de beoordelingscommissie (telkens 4 keer 'helemaal eens'). De experts hebben het gevoel dat er voldoende tijd was tijdens de commissievergaderingen om de aanvragen kwaliteitsvol te beoordelen, en dat hun mening voldoende gehoord werd tijdens de commissievergaderingen (telkens 4 keer 'helemaal eens'). Ook op andere vragen over de samenstelling van de beoordelingscommissies (zoals de neutraliteit van de voorzitter, het belang en de rol van de interne expert, de zakelijke expertise van de commissieleden enzovoort) werd positief geantwoord.

In de open antwoorden werd opgemerkt dat er een aanzienlijke instroom van nieuwe experts was, wat soms leidde tot verschillen in voorbereiding en betrokkenheid. Dat werd aangehaald als aandachtspunt voor toekomstige rondes. Eén van de bevroegde organisaties geeft aan dat een gelijkere samenstelling van de evaluatie- en beoordelingscommissie ("overall dezelfde samenstelling voor de 12 Avansa's") tot een betere procedure zou kunnen leiden.

4.1.3 De evaluatie- en beoordelingsprocedure

Voor de start van de evaluatie en beoordeling van de organisaties met een regionale werking concretiseerde het Departement Cultuur, Jeugd en Media in samenwerking met de Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk de bepalingen rond deze evaluatie en beoordeling tot een werkbare procedure. De regelgeving vermeldt een evaluatie aan de hand van een bezoek ter plaatse door het departement, bijgestaan door externe experts. De beoordeling gebeurt in een afzonderlijke beoordelingscommissie, samengesteld volgens dezelfde principes als de beoordelingscommissies voor organisaties met een landelijke werking. De evaluatie kijkt terug naar de voorbije werking en gebeurde voornamelijk op basis van het beleidsplan voor de beleidsperiode 2021-2025 en het voortgangsrapport dat in 2023 werd ingediend over de voortgang van de werking tijdens de eerste twee jaren van de beleidsperiode. De beoordeling gebeurt vervolgens op basis van de nieuw ingediende beleidsplannen en de documenten die erbij horen.

Het departement stelde vast dat de timing van het indienen van het voortgangsrapport in het derde jaar van de beleidsperiode betekent dat er op het moment van evaluatie geen voortgangsrapportering zou zijn over de volgende twee jaar van de beleidsperiode. Die richtlijnen werden pas in september gecommuniceerd aan de

////////////////////////////////////

betrokken organisaties, die in de bevraging dan ook allemaal aangeven dat die communicatie te laat gebeurde. Als oplossing stellen organisaties voor om het voortgangsrapport te verplaatsen naar het voorlaatste jaar van de beleidsperiode of volledig te integreren in het nieuwe beleidsplan (in een afzonderlijk hoofdstuk: “evaluatie van de werking”). De bevroegde externe experts gaven weinig feedback over de manier waarop de procedure is vormgegeven.

4.1.4 Het plaatsbezoek (evaluatie 2021-2025)

De werking van de organisaties in de (op dat moment) lopende beleidsperiode werd geëvalueerd aan de hand van een bezoek ter plaatse door 2 externe experts en 1 interne expert die ook de rol van voorzitter opnam. Die gingen een volledige dag in gesprek met de organisaties. Op voorhand bezorgden de experts een schriftelijke voorbereiding met daarin een voorlopige score en motivering per beoordelingscriterium. Die voorbereiding vormde de basis voor een voorbespreking voor de start van het gesprek met de organisatie. Vervolgens werden alle criteria met de organisatie besproken, waarna de experts in een nabespreking een voorlopige score en motivering opstelden.

In de open antwoorden wordt het plaatsbezoek expliciet als een meerwaarde in het besluitvormingsproces benoemd. Het gaf de beoordelingsprocedure een concrete invulling en werd als belangrijk ervaren voor het vormen van een goed onderbouwd oordeel. De meeste experts vonden dat het interne overleg aan het begin van het plaatsbezoek nuttig was en dat de experts die deelnamen goed voorbereid waren. Wel werd opgemerkt dat de mate van voorbereiding tussen experts kon verschillen, wat door minstens 1 expert als lastig werd ervaren.

Organisaties zijn van mening dat het gesprek met de experts respectvol verliep, en dat er tijdens het plaatsbezoek voldoende ruimte was voor dialoog en om de diverse aspecten van de werking toe te lichten. Slechts de helft van de organisaties (N=4) was van mening dat de experts zich voldoende hadden voorbereid op het plaatsbezoek. De andere helft van de respondenten (N=4) is het oneens of helemaal oneens met die stelling. Daarnaast geven 3 respondenten aan dat de agenda en het verloop van het plaatsbezoek op voorhand onvoldoende duidelijk waren. Organisaties lichten toe dat een last minute wijziging van de commissie niet meegedeeld werd of dat er tot een week op voorhand geen duidelijkheid was over het startuur van het plaatsbezoek. Alle organisaties geven aan dat het plaatsbezoek een positief aspect is dat zeker moet behouden blijven.

4.1.5 De subsidieaanvragen (beleidsperiode 2026-2030)

De externe experts geven aan dat de kwaliteit van de subsidieaanvragen over het algemeen degelijk tot goed was. Wel is het grootste deel van de experts het ermee eens dat een gestructureerd format voor het voortgangsrapport, het beleidsplan en het document 'Cijfers en kerngegevens' het beoordelingsproces zou kunnen optimaliseren. Experts voegden toe dat sommige dossiers te lang waren en veel herhalingen bevatten, wat het beoordelen bemoeilijkte. Er werd gesuggereerd om de aanvragen bondiger te maken en te werken met een strikter en meer gestructureerd format, zodat de relevante informatie sneller en duidelijker terug te vinden is.

Organisaties zijn minder tevreden over de richtlijnen en sjablonen voor de subsidieaanvraag. Hoewel ze het sjabloon en de handleiding nog overwegend als duidelijk beoordelen, zijn de antwoorden op de andere

stellingen rond de indiening van de subsidieaanvraag genuanceerder. Opvallend is dat de organisaties zich ook lijken te verzetten tegen meer gestructureerde formats voor het voortgangsrapport, het beleidsplan en het document 'Cijfers en kerngegevens'. Meer dan de helft van de respondenten is het telkens oneens of helemaal oneens met de stelling dat een meer gestructureerd format voor deze documenten meer houvast zou bieden. Die weerstand is het sterkst voor het beleidsplan. Slechts 1 organisatie is van mening dat een meer gestructureerd format meer houvast zou bieden, 1 organisatie antwoordt neutraal en 6 organisaties zijn het oneens met deze stelling.

Het opstellen van een subsidieaanvraag en beleidsplan wordt door organisaties als een intensief en tijdrovend proces ervaren, waar soms veel middelen en personeelsuren aan gespendeerd (moeten) worden. Het formuleren van een visie op verschillende criteria is tijdsintensief en vraagt om grondige reflectie binnen de organisatie. Ten slotte geven veel organisaties aan dat de richtlijnen te laat werden gecommuniceerd. Het beleidsplanningsproces start immers 1 of 2 jaar voor het indienen.

4.1.6 Het beoordelingskader

Externe experts zijn positief over het beoordelingskader. Alle experts die de vragenlijst invulden, gaven aan dat zowel de inhoudelijke als de zakelijke beoordelingscriteria een goede basis zijn voor een kwalitatieve evaluatie en beoordeling (telkens eens of helemaal eens met de stellingen). Een expert benadrukt dat een beoordeling van de laboratoriumrol soms moeilijk blijft en dat het niet voor alle organisaties even evident is om die rol sterk te vervullen.

Ook de regionale organisaties zelf zijn overwegend van mening dat zowel de inhoudelijke als de zakelijke criteria een goede basis zijn voor een kwalitatieve evaluatie en beoordeling. Wel wordt aangegeven dat een aantal beoordelingselementen “bijna een academisch niveau van moeilijkheid” hebben. De beoordelingscriteria worden in de vrije toelichting het vaakst aangehaald als aspecten die minder goed zijn aan het proces, en die in de toekomst anders moeten.

4.1.7 Voorlopige adviezen

Alle experts zijn tevreden over de mate waarin de commissie erin slaagde om evenwichtige en correct gemotiveerde voorlopige adviezen te formuleren. Elke expert geeft ook aan het gevoel te hebben dat de commissie de beoordelingscriteria correct en consequent toepaste. Ook met de stelling dat een beoordelingscommissie met een andere samenstelling tot hetzelfde resultaat zou zijn gekomen, zijn de experts het overwegend eens. 1 expert antwoordde hier neutraal op, de anderen zijn het eens of helemaal eens.

Organisaties zijn overwegend tevreden met het voorlopige advies. De meeste organisaties geven aan dat het resultaat bij zowel de conclusie als bij elk subcriterium voldoende werd gemotiveerd. 5 organisaties geven daarbij aan dat het voorlopige advies in het algemeen duidelijk was. Voor 2 respondenten was dat niet het geval, en 1 organisatie antwoordt neutraal. Een gelijkaardig resultaat is er voor de vraag of het voorlopige advies in de lijn lag met de verwachtingen van de organisatie op basis van het gesprek tijdens het plaatsbezoek. 4 organisaties geven aan dat dat zo is, terwijl 3 het oneens zijn met die stelling en 1 organisatie neutraal antwoord. In de vrije toelichting betreurt een respondent dat de nadruk van het advies – ondanks een positief advies zonder aanbevelingen – toch op de tekortkomingen lijkt te liggen. Ook het grote verschil tussen

dit advies en dat van de vorige evaluatie- en beoordelingscommissie valt moeilijk. De betrokken organisatie geeft aan dat het daardoor heel moeilijk is om met de suggesties om te gaan.

4.1.8 De repliefase en het definitief advies

Slechts 2 organisaties dienden een repliek in. In beide gevallen nam een interne expert de repliek door. In beide gevallen stelde die voor om geen aanpassingen aan het advies te doen op basis van de repliek. De commissie volgde die inschatting. De experts zijn overtuigd dat de commissie erin slaagde om evenwichtige en correct gemotiveerde adviezen te formuleren. Experts zijn van mening dat de repliek een belangrijk instrument is voor de kwaliteitsbewaking van evaluatie en beoordeling, maar vinden niet dat de repliek op meer dan enkel feitelijke onjuistheden zou moeten kunnen ingaan.

Omdat slechts 2 organisaties een repliek indienden, antwoorden de bevroagde organisaties vooral neutraal op de vragen over de repliefase. Op basis van 2 antwoorden is het moeilijk om algemene conclusies uit de reacties van de organisaties te trekken. In de vrije toelichting geeft een respondent wel aan de methodiek van enkel te kunnen reageren op feitelijke onjuistheden bedenkelijk te vinden.

4.1.9 De interne experts

Alle externe experts geven aan dat het een goede zaak is dat een interne expert van het departement mee de aanvragen beoordeelt. Ze geven daarnaast aan tevreden te zijn met de rol van die interne expert in de commissie. Organisaties werden niet bevraagd over de rol van de interne experts in de commissies.

4.1.10 Tijdsinvestering en vergoeding

Elke expert gaf aan over het algemeen tevreden te zijn over het verloop van het evaluatie- en beoordelingsproces. Elke expert was tevreden met de ontvangen vergoeding. Een belangrijke opmerking daarbij is dat de vergoeding voor plaatsbezoeken aanzienlijk hoger ligt dan die voor vergaderingen en voorbereidingen. Experts uit de commissie voor organisaties met een regionale werking ontvingen dus gemiddeld genomen een veel hogere vergoeding dan experts uit de commissies voor organisaties met een landelijke werking. Dat verklaart mogelijk waarom de experts voor de regionale organisaties hier positiever op antwoordden.

Wat de tijdsinvestering betreft liggen de scores van experts voor de regionale experts wel dicht bij die van de landelijke experts. Voor de helft van de respondenten lag de tijdsinvestering in lijn met wat verwacht was. Voor de andere helft was dat niet het geval.

////////////////////////////////////

5.1 ORGANISATIES MET EEN LANDELIJKE WERKING

- ✓ De resultaten van deze beoordelingsronde liggen in lijn met de vorige beoordelingsronde van 2020 (voor de beleidsperiode 2021-2025), zeker wanneer we de 10 organisaties met een negatief remediëringsadvies buiten beschouwing laten.
- ✓ De globale verdeling van adviezen met als resultaat 'positief', 'positief met aanbevelingen' en 'negatief' is vergelijkbaar met de verdeling in 2020.
- ✓ Tijdens de evaluaties van 2023 kregen 22 organisaties een negatieve evaluatie en startten een proces van remediëring. 10 van die organisaties kregen ook na hun remediëringstraject een negatief remediëringsadvies. Ook hun subsidieaanvraag kreeg van de beoordelingscommissie een negatief advies met stopzetting. Van de overige organisaties met een positief remediëringsadvies zijn er 2 die bij de beoordeling eveneens een negatief advies met stopzetting geadviseerd kregen. Die 12 geadviseerde stopzettingen zijn door de Vlaamse Regering gevolgd.
- ✓ Naast de organisaties in remediëring ontvingen nog 12 organisaties bij deze beoordelingsronde een negatief advies. Het gaat om organisaties die in 2021-2025 gesubsidieerd werden en die bij de evaluatie positief of positief met aanbevelingen scoorden. 2 van hen kregen bovendien een advies tot stopzetting, dat door de Vlaamse Regering niet is gevolgd. Een (negatieve) remediëring is dus een sterke voorspeller van het resultaat bij de beoordeling, maar ook organisaties met een positieve evaluatie (al dan niet met aanbevelingen) kunnen een negatieve beoordeling krijgen bij een volgende aanvraag. Dat is voor de organisaties in kwestie onverwacht, maar vloeit voort uit het feit dat evaluatie en beoordeling afzonderlijke procedures zijn. Het is mogelijk dat een organisatie goed scoort bij de evaluatie van de werking, maar slecht scoort op de subsidieaanvraag die ze indient en de geplande werking die ze daarin opneemt.
- ✓ Voor **kandidaat-instromers** is de kans op slagen eerder klein: van de 32 ontvankelijke nieuwe aanvragers kregen er 11 een positief advies. In 2020 kregen nog 18 van de 39 nieuwe aanvragers een positief advies. Het is niet duidelijk of dat ligt aan de gewijzigde procedure (betrekken van interne experts bij de beoordeling en verdeling van dossiers over alle commissies) dan wel aan de kwaliteit van de aanvragen. Een andere, meer eenvoudige procedure voor kandidaat-instromers is wenselijk. Het subsidieadvies van de nieuwe aanvragers is over het algemeen uitgesproken positief of negatief. Uit de 21 negatieve adviezen van de kandidaat-instromers blijkt dat ze geen overtuigende sociaal-culturele werking kunnen aantonen en op zo goed als alle criteria slecht scoren. Van de 11 organisaties met een positief advies, zijn er slechts 4 die in totaal 7 aanbevelingen hebben, gespreid over verschillende criteria.

- ✓ Het aantal negatieve adviezen is relatief gelijk als je ze afzet tegen de grootte van het subsidiebedrag of de totale opbrengsten van een organisatie. Een negatief advies correleert dus niet met de grootte van een organisatie of de grootte van haar subsidiebedrag. De adviezen positief / positief met aanbevelingen variëren meer.
- ✓ Het doelstellingenkader, de sociaal-culturele rollen en de bijdrage aan sociaal-culturele participatie van iedereen hebben de **slechtste scoreverdeling**. De **beste scoreverdeling** was te vinden bij de criteria missie en visie, relevantie en uitstraling, maatschappelijke contextanalyse en het vrijwilligersbeleid. Dat beeld komt terug zowel bij de totale groep van 145 aanvragers, de al erkende organisaties als bij de nieuwe organisaties. Hetzelfde beeld dook op bij de beoordeling van 2020.
- ✓ Voor het criterium **de sociaal-culturele participatie van iedereen** is het aantal organisaties met een onvoldoende nagenoeg gelijk in beide beoordelingsrondes. Voor de sector is het nog steeds zoeken naar formules om -in relatie tot de doelstelling van het decreet- een zo breed mogelijke sociaal-culturele participatie te bewerkstelligen. Voor de criteria over **het doelstellingenkader en de sociaal-culturele rollen** is het aantal onvoldoendes hoger tijdens deze beoordelingsronde. Ook in vergelijking met de visitaties in 2023 scoren organisaties vaker onvoldoende op de rollen en de doelstellingen. Bij de rollen hebben organisaties het meeste moeite met de laboratoriumrol. Ondanks de extra tools die Socius en het departement aanreikten voor de opmaak van een goed doelstellingenkader, hebben de organisaties dat nog steeds niet voldoende onder de knie.
- ✓ Organisaties scoren goed op het **financiële criterium** (80% scoort 'voldoet' of 'voldoet ten dele'): 90% van de organisaties heeft een goed financieel meerjarenbeleid ('voldoet' of 'voldoet ten dele') en 83% heeft een goede weg gevonden om het inhoudelijke en financiële beleid op elkaar af te stemmen ('voldoe't of 'voldoet ten dele'). Omdat de zakelijke criteria in de beoordelingsronde 2020 anders waren dan in de beoordelingsronde 2025, kunnen we geen een-op-eenvergelijkingen maken. Ter voorbereiding van deze beoordelingsronde werkte Socius samen het departement een nota uit die organisaties ondersteunt bij de ontwikkeling van een zakelijk en financieel meerjarenbeleid. Dat kan mee aan de basis liggen van deze sterke resultaten.
- ✓ Het is opvallend dat organisaties minder voor **de cultuurfunctie** kiezen dan voor de andere sociaal-culturele functies. De twee meest gekozen functies zijn de leerfunctie (117 van de 145 aanvragers) en de maatschappelijke bewegingsfunctie (115 van 145), gevolgd door de gemeenschapsvormende functie (91 van 145) en de cultuurfunctie (54 van 145). Naast de 54 organisaties die expliciet de cultuurfunctie opnemen, zijn er nog 37 die in het beleidsplan aangeven dat ze in hun werking flankerend wel inzetten op de cultuurfunctie, zonder die expliciet te kiezen.
- ✓ Experts en voorzitters vinden het **beoordelingskader** in grote lijnen duidelijk en hanteerbaar. Bij de criteria waar organisaties minder goed op scoren, stelt zich de volgende vraag: zijn er mogelijkheden om de criteria en de gehanteerde normen beter te verduidelijken of zijn het gewoon zaken die uitdagender zijn en moeilijker te realiseren zijn (zoals participatie of maatschappelijke innovatie).

- ✓ Op basis van de resultaten van de beoordelingsronde blijkt dat de sector nog steeds zoekend is naar formules om de beleidsambitie van een zo breed mogelijke **sociaal-culturele participatie** te bewerkstelligen. Een een-op-eenvergelijking tussen de verschillende evaluatie- en beoordelingsmomenten in 2018, 2020, 2023 en 2025 is echter niet mogelijk omdat participatie op drie verschillende manieren beoordeeld werd in de beoordelingskaders van het decreet van 2003, 2017 en 2023.
- ✓ Ter voorbereiding van deze beoordelingsronde werkte Socius samen met het departement een leidraad uit voor organisaties om stapsgewijs strategische en operationele doelstellingen te formuleren. Socius heeft dat extra benadrukt via haar communicatiekanalen, vormingen en de toolbox beleidsplanning. Die nota over **het doelstellingenkader** was ook voor de experts een goede leidraad om de kwaliteit van het doelstellingenkader te beoordelen. De iets mindere resultaten lijken erop te wijzen dat organisaties nog steeds worstelen met het opstellen van een goed doelstellingenkader, ondanks de extra inspanningen. Een mogelijke verklaring kan ook zijn dat de experts beter voorbereid waren en meer tools in handen hadden om dat criterium beter te beoordelen dan in 2020. Ook in deze beoordelingsronde is er een grote variatie in hoe de doelstellingenkaders werden opgebouwd, onder meer in de mate van detail, de (al dan niet aanwezige) focus op output, outcome en impact, de mate waarin organisaties een (concrete) resultaatsverbintenis aangaan, de manier waarop ook zakelijke aspecten zoals deelbegrotingen en personeelsinzet in kaart werden gebracht.

5.1.2 Het proces

- ✓ Het beoordelingsproces wordt als degelijk ervaren, maar de planlast en de tijdsdruk zijn groot. Experts en voorzitters zijn positief over voorbereiding en afstemming, maar geven aan dat de dossiers te lang zijn en de tijdsinvestering te zwaar.
- ✓ Experts en voorzitters zijn positief over de voorbereiding op de beoordelingsronde en het opleidingsaanbod van het departement.
- ✓ Alle betrokkenen zijn tevreden over het werken met 'gemengde commissies', bestaande uit externe experts en een interne expert. Voorzitters en externe experts zien interne experts als een belangrijke ondersteuning in het proces. Ze helpen bij het verduidelijken van decretale verwachtingen, het bewaken van continuïteit en consistentie, het voorbereiden van de commissievergaderingen.
- ✓ Organisaties ervaren een gebrek aan dialoog door de beperkte repliekmogelijkheid. Experts en organisaties merken op dat het niet duidelijk is wat precies onder 'feitelijke onjuistheden' valt. Ingrepen zoals het uitbreiden van de repliekmogelijkheid en het voorzien van dialoog zouden de procedure nog zwaarder maken, dus daar moet omzichtig mee omgegaan worden.
- ✓ Het bepalen van het subsidiebedrag is geen eenvoudige opdracht voor de commissies. Het model van de adviescommissie heeft gewerkt. De impact van de evaluatie op de beoordeling botst enigszins met de logica van de beoordeling en het beoordelingskader. Voor organisaties is het niet zo duidelijk hoe de commissies tot het geadviseerde bedrag kwamen.

////////////////////////////////////

- ✓ De Vlaamse Regering week in bijna de helft van de gevallen af van de adviezen. Dat ondermijnt het vertrouwen in het beoordelingsproces.
- ✓ De verschillende procedures doorkruisen elkaar: de remediëring na een negatieve evaluatie in 2023 is nog niet afgerond op het moment dat de beoordeling voor 2026-2030 al begint. Daardoor kenden de 21 betrokken organisaties het resultaat van de remediëring niet, terwijl ze hun nieuwe beleidsplan al moesten vormgeven en zelfs indienen.
- ✓ Omwille van de werkdruk is ervoor gekozen om in het advies standaardformuleringen op te nemen bij de scores. Bij de scores 'voldoet ten dele' en 'onvoldoende' werd bij de standaardformulering telkens toelichting gegeven, bij de score 'voldoet' niet. Dat zorgt voor een vertekend beeld van het oordeel van de commissie. Doordat de positieve zaken niet expliciet en concreet benoemd worden in de adviezen, krijgen de negatieve elementen bij lezing van het advies meer gewicht.
- ✓ Enkele organisaties vragen meer transparantie over de samenstelling van de beoordelingscommissies. Het departement publiceerde op zijn website een overzicht van alle experts die in de beoordelingscommissies gezeteld hebben. Omwille van de bescherming van persoonsgegevens en de privacy van de betrokken leden en om het beoordelingsproces niet te beïnvloeden is de exacte samenstelling van elke afzonderlijke beoordelingscommissie en de toewijzing van de dossiers aan de experts niet gepubliceerd. Zowel aanvragers als experts ervaren het gesprek met de nieuwe aanvragers als een meerwaarde. Ook erkende organisaties zouden een gesprek met de commissie om hun aanvraag toe te lichten, waarderen.

5.2 ORGANISATIES MET EEN REGIONALE WERKING

5.2.1 De resultaten

Van de 12 aanvragen van organisaties met een regionale werking kregen 10 organisaties een positief advies. 1 organisatie kreeg een positief advies met aanbevelingen, en 1 organisatie kreeg een negatief advies. Dat is een positief beeld dat in lijn ligt met de resultaten van eerdere evaluatie- en beoordelingsrondes. De organisaties met een regionale werking kennen een stabiele werking en een hoge mate van subsidie zekerheid, waardoor ze elk een sterke werking hebben opgebouwd, die bovendien stevig verankerd is in de regio. In dat opzicht is het negatieve advies een uitzondering in de historie van de organisaties met een regionale werking.

5.2.2 Het proces

Uit de evaluatie van de evaluatie en beoordeling van de organisaties met een regionale werking komt duidelijk naar voor dat organisaties niet tevreden zijn met de manier waarop die procedure momenteel wordt vormgegeven. Vooral de lange tijd tussen het indienen van het voortgangsrapport en de evaluatie van de werking op basis van dat rapport wordt als zinloos en nodeloos complex beschouwd. Als alternatief stellen de bevraagde organisaties voor om de voortgangsrapportering in de nieuwe subsidieaanvraag te integreren, of de evaluatie in het derde jaar van de beleidsperiode te laten plaatsvinden, zoals bij de organisaties met een landelijke werking. Ook de strikte opdeling tussen evaluatie en beoordeling werd als zwakte van de procedure aangehaald. Een betere integratie van beide fases kan de planlast verminderen, de leesbaarheid van de

////////////////////////////////////

adviezen verhogen en de administratieve druk verlagen. Ook daar zou een evaluatie in het derde jaar van de beleidsperiode een alternatief kunnen zijn.

////////////////////////////////////

6 AANBEVELINGEN

- ✓ **Verlicht de procedure** voor alle betrokkenen (organisaties, interne en externe experts), bijvoorbeeld door een lichter beoordelingskader en een beperktere aanvraag.
- ✓ Zet verder in op het helder formuleren van de criteria in het beoordelingskader en het verduidelijken van de verwachtingen.
- ✓ Pas de procedures voor de evaluatie en de beoordeling van **organisaties met een regionale werking** aan, door ofwel evaluatie en beoordeling in één procedure te integreren, ofwel evaluatie en beoordeling sterker van elkaar te onderscheiden. In dat laatste geval is het aanbevolen om de evaluatie korter te laten aansluiten op de indiendatum van het voortgangsrapport.
- ✓ Breng in kaart hoe organisaties tot hun **functiekeuze** komen. Onderzoek wat organisaties ervan weerhoudt om de cultuurfunctie ook meer expliciet op te nemen en wat het beleid kan ondernemen om de cultuurfunctie prominenter aan bod te laten komen.
- ✓ Herbekijk de huidige **subsidievoorwaarden** voor werkingssubsidies. Bekijk hoe organisaties duidelijke kerngegevens en cijfers kunnen aanreiken om hun werking in de vrije tijd beter te kunnen aantonen. Herbekijk de subsidievoorwaarde over de brugfunctie zodat er geen overlap en verwarring is met andere beoordelingscriteria. Voorzie een groeipad voor kandidaat-instromers onder meer op het vlak van ontwikkeling van een bovenlokale naar een Vlaanderenbrede werking.
- ✓ **Verlaag de instroomdrempel** voor nieuwe organisaties OF voorzie een **voortraject** zodat organisaties die niet klaar zijn voor een werkingssubsidie als sociaal-culturele volwassenenorganisatie niet zo'n uitgebreide aanvraagprocedure moeten doorlopen. Mogelijkheden zouden zijn om te werken met een intake (een 3-pager) of een lichtere eerste erkenningsfase met groeipad.
- ✓ Breid de mogelijkheid tot **dialoog** tijdens de beoordeling uit, bijvoorbeeld voor de organisaties met een negatief advies.
- ✓ Processen als evaluatie en remediëring en beoordeling moeten beter op elkaar afgestemd worden. Het **remediërsadvies** zou er moeten zijn vóór organisaties hun nieuwe beleidsplan afwerken.
- ✓ Maak **beleidsplannen korter en meer gestandaardiseerd**. Voorzie een format voor de subsidieaanvraag, bijvoorbeeld voor het beleidsplan en voor de evolutie van kerngegevens en cijfers.
- ✓ **Motiveer ook de scores 'voldoet'** in de adviezen om zo een gebalanceerde motivering in de adviezen te verkrijgen.
- ✓ Behoud wat goed loopt, zoals het werken met '**gemengde commissies**' en het inzetten van interne experts, de grondige voorbereiding van interne en externe experts, het gesprek met nieuwe aanvragers, de kwaliteit van de procedure in het algemeen.

////////////////////////////////////

NAWOORD

De Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk spreekt haar bijzondere waardering uit voor het intensieve en kwaliteitsvolle beleids- en beoordelingswerk dat alle organisaties, commissies, De Federatie, Socius, het team Sociaal-Cultureel & Bovenlokaal van het Departement CJM en andere betrokken actoren in deze beleidscyclus hebben geïnvesteerd. Dit evaluatierapport toont hoe veel organisaties zijn gegroeid in hun beleidsontwikkeling en kwaliteitszorg, en hoe ook nieuwe organisaties de kans hebben gegrepen om hun missie binnen deze sector waar te maken. Het beeld dat daaruit naar voren komt, is dat van een sector in voortdurende ontwikkeling en beweging.

Die gezamenlijke inzet vormt een stevige basis om de kwaliteit, relevantie en maatschappelijke betekenis van het sociaal-cultureel volwassenenwerk ook in de komende beleidsperiode verder te versterken.

Geert Frateur

Voorzitter Adviescommissie Sociaal-cultureel Volwassenenwerk

////////////////////////////////////